

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
FARG‘ONA DAVLAT UNIVERSITETI

«TASDIQLAYMAN»

Farg‘ona davlat universiteti rektori
_____B.Shermuhammadov

“ ____ ” _____ 2023 yil

5120100 – FILOLOGIYA VA TILLARNI O‘QITISH (INGLIZ TILI)
YO‘NALISHI BITIRUVCHI KURS TALABALARI UCHUN FANLARARO
YAKUNIY DAVLAT ATTESTATSIYASI

DASTURI

Bilim sohasi:	100000 – Gumanitar soha
Ta’lim sohasi:	120000 – Gumanitar fanlar
Ta’lim yo‘nalishi:	5120100 – Filologiya va tillarni o‘qitish (ingliz tili)

Ushbu dastur O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligining 2009-yil 22-maydagi 160-son buyrug‘i bilan tasdiqlangan “O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim muassasalari bitiruvchilarining yakuniy davlat attestatsiyasi to‘g‘risida NIZOM” (hozirga qadar mazkur Nizomga bir necha bor o‘zgartirishlar kiritilgan bo‘lib, 2018-yil 7-noyabrda 26-sonli buyrug‘iga binoan so‘nggi o‘zgarish bo‘lgan)ga asosan ishlab chiqildi.

Mutaxassis chiqaruvchi kafedra Ingliz tili kafedrasini bo‘lib, dastur Ingliz tili kafedrasining 2023-yil ____ - ____dagi ____-yig‘ilishida muhokama qilingan hamda Chet tillari fakultetining 2023-yil ____ - ____dagi Kengashida ma’qullangan. Universitet kengashining 2023-yil ____ - ____dagi ____-sonli yig‘ilishida tasdiqlangan.

Tuzuvchilar: D.Mirzayeva - ingliz tili kafedrasini mudiri

N.Abbasova - ingliz tili kafedrasini katta o‘qituvchisi

Taqrizchilar: G‘.Xoshimov – ADChTI professori, filologiya fanlari doktori

S.Solijonov – ADChTI dotsenti, filologiya fanlari nomzodi

KIRISH

Mazkur dastur 5120100 – Filologiya va tillarni o‘qitish (ingliz tili) yo‘nalishi bitiruvchilarining to‘rt yil mobaynida ixtisoslik fanlarini o‘qib o‘zlashtirganlik darajasini aniqlash uchun o‘tkaziladigan Yakuniy Davlat Attestatsiyasi sinovlari bo‘yicha ishlab chiqilgan.

2022/2023 o‘quv yilida bitiruvchilarda O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligining 2018-yil 25-avgustda 744-son bilan tasdiqlangan o‘quv rejasidagi umumkasbiy va ixtisoslik fanlaridan o‘tkaziladi.

YAKUNIY DAVLAT ATTESTATSIYASI o‘tkaziladigan fanlar tarkibi:

1. Asosiy o‘rganilayotgan chet tili (ixtisoslik fanlari)
2. O‘rganilayotgan til nazariy aspektlari (ixtisoslik fanlari)
3. Mamlakatshunoslik (ixtisoslik fanlari)
4. Tili o‘rganilayotgan mamlakatlar adabiyoti (ixtisoslik fanlari)
5. Tillar o‘qitish metodikasi va ta’lim texnologiyalari (ixtisoslik fanlari)

“ASOSIY O‘RGANILAYOTGAN CHET TILI” fanining mazmuni

Asosiy o‘rganilayotgan chet tili fani talabalarga o‘rganilayotgan chet tilida o‘qish va yozishmahoratini o‘rgatishni nazarda tutadi. Mazkur fan doirasida talabalar YevropaKengashining “Chet tilini egallash umumevropa kompetensiyalari: o‘rganish, o‘qitish vabaholash” to‘g‘risidagi umume’tirof etilgan xalqaro meyorlari (CEFR) ga ko‘ra B1 va C1darajaga mos keladigan mavzularga oid turli matn turlarini o‘qib, mazmuninitushunishlari va CEFR B2-C1 darajasi talabiga javob beruvchi turli matnlarni yozishnio‘rganadilar. Shuningdek, 4 kurs talabalariga bitiruv malakaviy ishlarini yozish, ilmiyishni boshlash bosqichlari, yozish uslublarini to‘g‘ri qo‘llash va ilmiy matnni tahrirlasho‘rgatiladi. Ushbu fano‘z tarkibida uch modulni – “O‘qish”, “Yozma nutq amaliyoti” va “Ilmiy yozuv” modullarini mujassamlashtirgan.

Asosiy o‘rganilayotgan chet tili fani mazkur ta’lim yo‘nalishlari o‘quv rejasidagi boshqa umumkasbiy va ixtisoslik fanlari bilan o‘zaro bog‘liq bo‘lib, modullar ketma-ketligi va mazmuniga mos ravishda 1-8 semestrlar davomida o‘qitiladi. Ushbu fan lingvistik kurs hisoblanadi va to‘rt yil davomida uch qismga: o‘qish moduli, yozma nutq amaliyoti va ilmiy yozuv moduliga ajratilgan holda o‘qitiladi. O‘quv rejaning xorijiy tilni o‘qitishda madaniyatlararo muloqotni shakllantirish, til aspektlari amaliyoti, metodika, mamlakatshunoslikka oid kurslari va o‘rganilayotgan chet tilining nazariy kurslari - umumiy tilshunoslik, stilistika va matn tahlili, nazariy fonetika, qiyosiy tipologiya, nazariy grammatika fanlaridan zaruriy bilimlarni egallashda ushbu fan modullari bo‘yicha o‘zlashtirilgan ko‘nikma va malakalar muhim ahamiyat kasb etadi.

II. O‘quv fanining maqsadi va vazifasi

Mazkur fanning maqsadi talabalarga kasbiy yo‘nalish doirasida tilning og‘zaki va yozma shakllarini o‘rgatish, ularning ijtimoiy-madaniy muloqot malakalarini rivojlantirish, xususan o‘rganilayotgan chet tilining funksional shakllari va uslublarini, til to‘g‘risidagi amaliy va nazariy bilimlarini takomillashtirish hamda egallangan bilim, ko‘nikma, malakalarini kasbiy va ilmiy faoliyatda erkin qo‘llay olishlarini ta’minlashdir. Fanning asosiy vazifasiumume’tirof etilgan xalqaro meyorlarga ko‘ra talabalarining o‘rganilayotgan chet tilini C1 darajada egallashlari uchun zaruriy bilimlarni integrallashgan tarzda o‘rgatish va muloqot malakalarini rivojlantirishdir.

Fan bo‘yicha talabalarining bilim, ko‘nikma va malakalariga qo‘yidagi talablar qo‘yiladi. Talaba:

- o‘rganilayotgan asosiy chet tilini Umumevropa standartlariga ko‘ra C1 darajada o‘zlashtirishi;

- o'rganilayotgan chet tilining fonetik va grammatik qonuniyatlarini bilish va qo'llay olish ko'nikmalarini egallashlari;
- o'rganilayotgan chet tilida og'zaki va yozma nutq ko'nikmalarini egallashi;
- tushunish va muhokama qilish uchun bosqichma-bosqich turli til materiallari bilan ishlash usullari to'g'risida tasavvurga ega bo'lishi;
- o'z fikr va mulohazalarini lingvistik kurs modullari va ularning mavzularidan kelib chiqqan holda mantiqiy bayon etishi;
- chet tilidagi og'zaki va yozma shakldagi ma'lumotlarni tushunish maqsadida turli strategiyalarni bilishi va ulardan foydalana olishi;
- chet tilining fonetik va grammatik strukturalariga oid bazaviy va kommunikativ jarayonda qo'llanishi mumkin bo'lgan til birliklari va qonuniyatlarini bilishi va ularni nutq jarayonida qo'llay olishi;
- chet tilida chop etilgan turli matbuot materiallari va axborot beruvchi boshqa vositalardan olingan autentik til materiallarini tushuna olish va ularni tahlil qilish;
- o'rganilayotgan chet tilida o'qish, tinglab tushunish, gapirish va yozish;
- bitiruv malakaviy ishini yozish, ilmiy ishni olib borish bosqichlari, yozish uslublarini to'g'ri qo'llash va ilmiy matnni tahrirlash borasida yetarli bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak.

III. Asosiy qism (amaliy mashg'ulotlar)

1-Modul. Og'zaki nutq amaliyoti

Og'zaki nutq amaliyotimoduli bo'yicha talaba quyidagi bilim va ko'nikmalarni egallashi shart:

- tanish yoki o'zini qiziqtirgan mavzularda soddaroq gaplar vositasida yuzma-yuz muloqotga erkin kirisha olishi, muloqotni samarali davom ettirishi va tugallashi;
- tinglab tushunishni osonlashtirish uchun talaba turli strategiyalarni qo'llay olishi, jumladan, matnning asosiy g'oyasini tushunish, kontekstdagi tayanch so'zlarni anglay olishi;
- hissiyotlari va munosabatini tasvirlagan holda ko'rgan-kechirganlarini batafsil bayon qila olishi;
- o'rganilayotgan chet tilida to'g'ri va aniq talaffuzda gapira olishi;
- tanish mavzulardagi, jumladan kasbga oid mavzulardagi aniq va ravon tuzilgan ma'ruza yoki nutqni tushuna olishi va unga doir savollarga javob bera olishi;
- turli janrdagi (tele yangiliklar, hikoyalar, telereklamalar, e'lonlar va shu kabi) matnlarni tushunish va muhokama qilish uchun tinglashi;
- so'zlashuvchining kayfiyati, ohangi va munosabatini anglay olishi;
- norasmiy va rasmiy ko'rinishdagi muhokamalarda o'z nuqtai nazarini va fikrini bema'lol bayon eta olishi va boshqalarning fikrini so'rashi;
- o'qish va kasbga oid mavzulardagi aniq va batafsil og'zaki tavsiflarni tushuna olishi va matn tuza olishi;
- turli variantlar, sabab, natija, turli situatsiyalarning yutuq va kamchiliklarini e'tirof etgan holda o'z nuqtai nazarini ifoda etishi;
- turli ijtimoiy kontekstlarda tegishli til vositalaridan o'rinli foydalana olishi;
- adabiy (standart) og'zaki tilni shovqin yoki nutq yaxshi eshitilishiga to'sqinlik qilayotgan boshqa tashqi omillar sharoitida ham to'liq tushuna olishi;
- adabiy (sandart) tilda olib boriladigan radio va TV dasturlarni (hujjatli filmlar, jonli intervyular, tok-shou, spektakl va aksariyat badiiy filmlar) tushuna olishi va mazmunini qisqacha og'zaki bayon eta olishi.

2-Modul. O'qish va yozish amaliyoti

Og'zaki nutq amaliyotimoduli bo'yicha talaba quyidagi bilim va ko'nikmalarni egallashi shart:

- o'rganilayotgan asosiy chet tilini Umum Yevropa standartlariga ko'ra C1 darajada o'zlashtirishi;
- o'rganilayotgan chet tilida o'qish va yozish ko'nikmalarini egallashi;
- tushunish va muhokama qilish uchun bosqichma-bosqich turli matn turlari bilan ishlash usullari to'g'risida tasavvurga ega bo'lishi;
- o'z fikr va mulohazalarini lingvistik kurs mavzularidan kelib chiqqan holda yozma ravishda aniq va mantiqiy bayon etishi;
- matnni tushunish maqsadida turli strategiyalarni bilishi va ulardan foydalana olishi;
- bitiruv malakaviy ishini yozish, ilmiy ishini olib borish bosqichlari, yozish uslublari to'g'ri qo'llash va ilmiy matn tahrirlash borasida yetarli bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak.

O'qish va yozish moduli mazmuni o'z ichiga quyidagilarni qamrab oladi:

O'qishni o'rganishdagi matn va manba turlari:

- taomnomalar, retseptlar;
- jadvallar;
- kichik hikoyalar;
- goroskoplar;
- shaxsiy xatlar;
- kundaliklar;
- informatsion bukletlar, broshyuralar (filmlar, ko'rgazma va hokazolar haqida), sayyohlik yo'riqnomalari;
- yangiliklar bayoni;
- tanish mavzularga oid qisqa gazeta maqolalari;
- she'rlar;
- internet matnlari (bloglar);
- e'lonlar (grantlar, sayohat manzillari haqida);
- qo'llanmalar/instruksiyalar (texnik vositalar, asboblarni uchun);
- qomusiy maqolalar;
- gazeta va jurnallardagi maqolalar (yangiliklar, ma'ruzalar, katta hajmdagi maqolalar, xalqaro ilmiy jurnallarda o'rganilayotgan chet tilida chop etilgan maqolalar);
- tahlil bayon etilgan qisqa ma'lumotlar;
- asarlardan keltirilgan parchalar;
- internet matnlari (bloglar, veb saytlar);
- ensiklopedik maqolalar;

Yozishni o'rganishda quyidagi tur matnlarni yaratish bo'yicha ko'nikmalar shakllantiriladi:

- tabriknomalar va taklifnomalar;
- shaxsiy ma'lumotnomalar, anketa savollari;
- sodda xatlar, eslatmalar, qaydlar;
- voqea-hodisa, odamlar va predmetlar tasviriga bag'ishlangan xatlar, matnlar;
- rasmiy va norasmiy xatlar;
- e-mail, internet forumlariga xatlar;
- norasmiy elektron xatlar
- turli maqsadlardagi xatlar;
- yozma tanqidiy, rad javobi (masalan, biznesdagi hamkoriga)
- rezyume va tarjimai hol;
- kichik hikoyalar;
- taom retseptlari;

- shaxsiy kundalik
- bayonnomalar (masalan, ijtimoiy tadqiqotlar, jamoa muammolari, ta'lim jarayoniga oid muammolar va b.)
- kitob yoki filmlarning qisqa taqrizi;
- hisobotlar (uchrashuv hisobotlari, tashrif hisobotlari);
- tadqiqot hisobotlari;
- yaxshi va yomon tomonlarini baholash va tahliliy hisobot;
- fikr bildiruvchi insho;
- "qarshi yoki qarshi emaslik fikrini bayon etuvchi" insho;

3-Modul. Amaliy fonetika

Chet tili amaliy fonetikasi modulini o'zlashtirish jarayonidagi amalga oshiriladigan masalalar doirasida talaba:

- davlat ta'lim standartlari va namunaviy o'quv dasturi doirasida nazarda tutilgan talab va til materiallarini bilishi;

- o'zlashtirilgan bilimlar asosida tilning orfoepik talaffuz ko'nikmalariga ega bo'lishi;
- dastur va rejada nazarda tutilgan fonetik qoidalarni sharhlab berish va amaliyotda ularni qo'llay olish malakalariga ega bo'lishi kerak;

Amaliy fonetika moduli o'z ichiga quyidagi mavzu va til materiallarini qamrab oladi:

- nutq tovushlari, nutq oqimi, intonatsiya, talaffuz tizimlari, uslublari;
- nutq tovushlarning uch tomonlama xarakteri: akustik, artikulyatsion va lingvistik.
- nutq tovushlarining akustik xususiyatlari: balandlik, kuchlilik, tembr, cho'ziqlik.
- tovushlarning shovqin (undosh) va musiqaviy ton (unli)larga bo'linishi.
- nutq tovushlarining artikulyatsiyasi: talaffuz (nutq) apparati.
- tovush hosil bo'lish faza(davr)lari: nafas chiqarish, ovozning hosil bo'lishi, nutq organlarining muayyan holatga qo'yilishi (artikulyatsiya).
- artikulyatsiya fazalari: kirishish (nutq organlarining muayyan holatga qo'yish), saqlash (qo'yilgan holatni tutib turish), qaytish (tutib turilgan holatning buzilishi, ya'ni boshqa holatga o'tishi).

- aktiv va passiv nutq organlari.
- tilning artikulyatsiya bazasi.
- fonema tushunchasi. fonema va tovushning o'zaro munosabati.
- fonetik yozuv (transkripsiya), tilning talaffuz normasi (orfoepiya).
- grafika va orfografiya.
- O'rganilayotgan chet tilining artikulyatsiya hususiyatlari.
- unlilar artikulyatsiyasining hususiyatlari va tasnifi.
- tarixiy va ritmik cho'ziqliklar.
- burun unlilarining nazalizatsiyalashuv xarakteri.
- undoshlar va ularning xususiyatlari.
- yarim undoshlari (yoki yarim unlilar).

4-Modul. Amaliy grammatika moduli

Amaliy grammatika moduli mazmuni quyida til qonuniyatlari va grammatik qoidalarini o'z ichiga oladi:

- o'rganilayotgan chet tilining grammatik tuzilishi.
- morfologiya va sintaksisning o'zaro aloqalari.
- grammatik kategoriyalar.
- so'zlarni tasnif qilish, so'z turkumlari.
- fe'llarning tuslanish guruhlari.
- aniq va majhul nisbatlar.
- mayl va zamon.
- sodda va qo'shma zamonlar.

- zamonlarning moslashuvi.
- fe'llarning birlik va ko'plik shakllarining ifodalanishi va ularning shaxslari. fe'lning shaxssiz shakllari: infinitiv, hozirgi zamon sifatdoshi, o'tgan zamon sifatdoshi, ravishdosh.
- shaxssiz qurilma.
- fe'lning sintaktik vazifasi.
- ot so'z turkumi va ularning turlari.
- otning grammatik kategoriyalari.
- ko'plik formaning yasalishi.
- otlarning ko'plik shaklini yasashda ulardagi orfografik va fonetik o'zgarishlar.
- artikl, olmosh va determinativlarning roli.
- artikl va uning turlari.
- sifat so'z turkumi va uning turlari.
- sifatning grammatik kategoriyalari.
- sifatlarda rod va ko'plik shakllarining yasalishi.
- sifatning qiyosiy darajasi.
- sifatning gapdagi o'rni.
- sifatning sintaktik vazifalari.
- olmosh so'z turkumi va uning turlari.
- olmoshlarning fe'l oldida qo'llanish tartibi va ularning turlari.
- olmoshning gapdagi vazifasi.
- ravishning ma'nosiga va shakliga ko'ra tavsifi.
- ravishning sintaktik vazifasi.
- ko'makchilarning turlari va vazifasi.

5-Modul. Madaniyatlararo kommunikatsiya moduli

Mazkur modulning maqsadi talabalarning madaniyatlararo muloqot kompetensiyasini rivojlantirishdan va kelgusidagi kasbiy hamda hayotiy faoliyatida ushbu ko'nikmalardan to'g'ri foydalana olishidan iborat.

Modulni o'zlashtirgach talaba:

- madaniyatlararo muloqot, xalkaro madaniy kompetentlik, madaniyatlar o'rtasidagi tafovutning til o'rganish va o'qitishdagi ahamiyati;
- madaniyatlararo muloqotning ekstralingvistik jihatlari (dunyoqarash, marosimlar, urf-odatlar, inson a'zolari tili, tabular, stereotiplar, ko'pmillatli madaniyatlarda jamiyatning o'rni, imij, ramzlar);
- madaniyatlararo muloqotda madaniyatga xos xususiyatlarni (salomlashuv, mulozamatni aks ettirish yo'llari, murojaat qilish yo'llari, idiomalar va hokazo) o'rinli ishlatish;
- o'zga til madaniyatiga xos jihatlarni o'qitish uchun o'quv materiallari yaratish, mavjudlarini tahlil qilish, moslashtirish malakalarini egallaydi.

Modul mazmuni quyidagilardan iborat:

- madaniyatlararo muloqot, xalqaro madaniy kompetentlik atamaları;
- madaniyatlararo muloqotda ekstralingvistik masalalar (dunyoqarash, marosimlar, urf-odatlar, inson a'zolari tili, tabular, stereotiplar, turli madaniyatlarda jamiyatning o'rni;
- chet tili darslarida til va madaniyat (salomlashuvlar, mulozamatni aks ettirish, murojaat qilish yullari, idiomalar va h.k.);
- madaniyatlararo ziddiyat, to'qnashuvlarga sabab bo'luvchi omillar, madaniy shok, madaniy o'ziga xoslik, xalqaro madaniyatda o'zligini asrash;
- madaniyatlararo muloqotga o'qitish uchun o'quv materiallari (adabiyot, gazetalar, TV, internet, rasmlar, realiyalar, filmlar, ramzlar va h.k.)dan foydalanish;
- o'zga madaniyatga tegishli mavzularni o'qitish va materiallarni yaratishda o'tahushyor bo'lish, materiallarni tahlil qilish (darsliklar, dars ishlanmalari, konspekt, topshiriqlar, vazifalar)
- o'zga madaniyat mavzulari uchun o'quv materiallarini yaratish (3 ta maqsad: til, pedagogika, madaniyat)

- globallashuv va hozirgi kunda o'rganilayotgan chet tilining muloqotda xalqaro til sifatida ishlatilishi ;
- o'rganilayotgan chet tilining xalqaro jamiyatda e'tirof etilgan til sifatida qo'llanilish darajasi (ijtimoiy va siyosiy omillar - bunda o'rganilayotgan chet tilining uzoq tarixiga emas, balki hozirgi maqomiga ko'proq e'tibor qaratiladi);
- tildagi o'zgarishlar va unga ta'sir etuvchi omillar (masalan, internet, biznes, diplomatiya va h.k.);

6-Modul. Matbuot tili moduli

Matbuot darslarida ommaviy axborot vositalaridan keng miqyosda foydalanish nazarda tutiladi. Bularga asosan, gazeta va jurnallar, qisman esa chet tilida yaratilgan va chop etilgan ommaviy axborot vositalari hamda internet materiallaridan foydalanish imkoniyatlari kiradi. Matbuot darslarida talaba tilidagi turli xarakterdagi gazeta va jurnal materiallarini izohlash va sharhlashni bilishi kerak. Muayyan mavzuga oid turli xarakterga ega bo'lgan turlicha maqolalarni, so'nggi davrda dunyoda bo'lib o'tgan voqea va xodisalarni, nazariy-siyosiy maqolalarni bilishi va sharhlay olishi lozim. Ona tilida o'qigan turli rusumdagi har qanday maqolani chet tilida erkin bayon eta olishi kerak.

Ushbu modulni o'rganish natijasida talaba:

- matbuot matnlarini asl matndagi keltirilgan ma'lumotlar mazmunini to'liq va tushunarli yetkazib berishni;
- ommaviy axborot vositalarida keltirilgan turli ko'rinishdagi ma'lumotlarni tushunish va tarjima qila olishni;
- turli kontekstda qo'llangan til birliklari, jamiyatning turli sohalariga bag'ishlangan maqolalarni bir-biridan farqlay olish va matn ichida uchrashi mumkin bo'lgan ma'no ottenkalarini ajrata bilishni;
- ommaviy axborot vositalarida boshqa madaniyatlarga xos bo'lgan turli mazmundagi ma'lumotlarga duch kelganda zarur madaniyatlararo bilimlarga ega bo'lgan holda sharoitga moslasha olishni o'rganadi;
- matbuot matnlarini o'rganish va tahlil qilishda ularning mazmunini qiynalmasdan qayta bayon qilish;
- matbuotda keltiriladigan ma'lumotlar va matnlar turlarini farqlash va ulargi mos ravishda matn yaratish ko'nikmalariga ega bo'ladi.

Matbuot tili modulining asosiy mazmuni quyidagicha:

- ommaviy axborot vositalari va ularning o'ziga xosligi;
- OAVda ishlatiladigan til uslublari;
- OAV tilining o'quvchiga ta'sir qila olish, uning e'tiborini tortish xususiyati;
- OAV turlari tasnifi;
- OAVning jamiyatda tutgan o'rni;
- ma'lumotlarning matbuot materialiga aylanishi;
- reklama va e'lonlar OAVning o'ziga xos janrlari sifatida;
- OAVda etika masalasi;
- Elektron OAV va ularning bugungi kundagi ahamiyati;
- Axborot vositalarida madaniyatlararo kommunikatsiya masalasi;
- yozma matbuot;
- yozma matbuotning diskursiv va lingvistik o'ziga xosliklari;
- matbuotda standart va ekspressiv til birliklarining aks etishi;
- turli janrdagi matbuot matnlarining tuzilish shakllari;
- maqolalardagi sarlavhalarning tahlili;
- asosiy o'rganilayotgan chet tilida chop etiladigan mashhur gazeta va jurnallar;
- maqola matnidagi ma'lumot turlariga qarab matn ichida uchraydigan leksik va stilistik uslublar va qisqartma so'zlar;

- mahalliy va xalqaro mavzularni yorituvchi matbuot tilining bir-biridan (leksik, grammatik va sintaktik jihatdan) farqlari;
- og‘zaki axborot va ularning manbalari;
- yozma bo‘lmagan OAV turlari, ularning auditoriyaga ta’sir qilish uslublari va yozma matbuotdan farqli jihatlari;
- televideniye muhim OAV turi sifatida;
- televideniya beriluvchi turli janrlarga oid ma’lumotlar (axborot beruvchi, axborot-tahliliy ko‘rsatuvlar, tok-show, hujjatli filmlar, reklama dasturlari)ning o‘ziga xosliklari;
- OAVda siyosiy arboblarning chiqishlari va ularning nutqlarining tahlili;
- matbuot materiallarini taxlil qilish usullari;
- ma’lumotni uzatishda ma’lumotni qisqartirish hodisasi;
- matnlarda ishlatiladigan kommunikativ uslublar: takrorlar, sinonimiya, antonimik konstruksiyalar va hak.;
- matnlarda muallif fikrining aks etishi;
- har bir muallifning o‘ziga xos ifoda uslubi yaratuvchisi sifatida;
- OAV tilining omma fikrini shakllantirishdagi roli;
- OAV materiallarida metaforalarning qo‘llanishi;
- verbal va audiovizual materiallarning o‘zaro bog‘liqligi;

Asosiy o‘rganilayotgan chet tili fanidan davlat attestatsiya sinovlarining asosiy savollari

1. Menus and recipe writing
2. Writing formal and informal letters.
3. Writing diaries
4. Film brochures and guidebooks and their types.
5. How to write reports and news reports.
6. Newspaper articles. Short newspaper articles.
7. Poems. Poem types.
8. Internet blogs. How to create an internet blog.
9. Advertisements. How to write effective advertisements for grants and travelling.
10. Manuals and instructions and their types.
11. Encyclopedias and encyclopedic articles. How to read and write them.
12. Horoscopes.
13. Short stories and types of them.
14. Newspaper and journal articles and the difference between them.
15. How to write international scientific articles and some steps of writing them.
16. Writing a short analysis.
17. Internet texts: websites and blogs and their specific features.
18. Professional articles and some steps how to write them.
19. How to write a critical review.
20. Letter types
21. How to write a Letter of Complaint
22. How to write a letter of Apology
23. How to write a letter of Congratulation
24. How to write a letter of Invitation
25. Bookmarks and their types
26. How to write a CV.
27. Applications. Job applications
28. Memo writing.
29. Essay types: Argumentative Essay
30. Essay types: Descriptive Essay
31. Essay types: For and against essay

32. Essay types: Problem solution essay
33. Essay types: Opinion essay
34. Essay types: Narrative essay
35. Essay types: Cause and Effect essay
36. Essay types: Expository essay
37. Essay types: Persuasive essay
38. Essay types: Discussion essay
39. Essay types: Disadvantages and Advantages
40. Essay types: Agree and Disagree essay
41. Essay types: Direct Question essay
42. Writing e-mails and messages in internet forums
43. How to write informal e-mail letters
44. How to write Business letters
45. How to write Autobiography
46. Reports and surveys: writing and analyzing them
47. Book reviews and how to write them
48. Film reviews and how to write them
49. Article reviews and how to write them
50. Research reports and steps of writing them
51. Reading strategies: skimming and scanning
52. Essay: paragraph writing (introduction, main body, conclusion)
53. How to write transactional letters
54. The language of newspapers: reading newspaper headlines
55. Extracts from novels and plays
56. Reading purposes: intensive reading and extensive reading
57. How to write a Reflective writing
58. Feedback writing and methods of giving feedback
59. Research summary and steps of writing it
60. Reference letters
61. Recommendation letters
62. How to write Sales letters
63. How to write Adjustment letters
64. How to write Acknowledgement letters
65. How to write Cover letters
66. Pre-writing, while-writing and post writing activities
67. Peer correction in writing
68. Self-evaluation in writing
69. Writing a research paper and general considerations
70. Analysis of a research paper
71. Dealing with ethical issues in writing: plagiarism, copywriting and asking permission)
72. Data: presenting and interpreting
73. Quotations and presenting them and referencing
74. Bibliography in research writing
75. Paraphrasing and summarizing
76. Writing questionnaires and their specific features
77. Proofreading and linguistic review: the difference between them
78. Redrafting and peer reviewing
79. Literature review
80. Creative writing activities
81. Paragraphs and types of paragraphs
82. Strategies for reading comprehension

83. How to write a short summary
84. Magazine article structure: writing a magazine article
85. Analyzing newspaper and magazine headlines
86. Brainstorming in essay writing
87. Questionnaires and their types
88. Academic research writing and referencing
89. How to write Audio letters
90. How to write Cease and Desist letters
91. How to write Chain letters
92. How to write Epistles
93. How to write letters of Intent
94. How to write letters to the editor
95. How to write letters of Request
96. How to write Crossed letters
97. How to write letters of Credence
98. How to write Hybrid letters
99. How to write Query letters
100. How to write Personal letters
101. Types of Business letters
102. How to write a Summary (to an article, TV programme, film and book)
103. Composition writing. Composition types
104. Strategies for note-taking and methods
105. Aspects of essay writing
106. Adapting children's books into plays
107. Glossary of writing terms and definitions
108. Academic writing style for reports
109. Integrating quotations into essays
110. Punctuation in essay writing
111. Essential components of reading
112. Reading newspaper columns, news columns and opinion columns
113. Filling in an application form
114. How to write application forms
115. Writing bar graphs
116. Writing pie charts
117. Writing Process diagrams
118. Filling in maps and tables
119. Writing line graphs
120. Formal, semi-formal and informal letters: difference between them

Asosiy va qo‘shimha o‘quv adabiyotlar hamda axborot manbaalari.

Asosiy adabiyotlar

1. David Bohlke, Dorothy E.Zemach (2013) Skillful 1. Reading and writing. Macmillan.
2. Louis Rogers and Jennifer Wilkin, Dorothy E.Zemach (2012) Skillful 2. Reading and writing. Macmillan.
3. Scarry, S., & Scarry, J. The Writer’s Workplace with Readings: Building College Writing Skills.
4. Thomson Learning. Sixth Edition. 2010.

Qo‘shimcha adabiyotlar

1. Driscoll, L. (2004), Reading Extra A resource book of multi-level skills activities. CUP.
2. Fry, E. B. (2000), Skimming and scanning Pre-intermediate. Jamestown Publishers.

3. Greenall, S. & D. Pye (2007), Reading 1, Cambridge Skills for Fluency. Cambridge: CUP.
4. Newspapers and magazines (e.g. English Teaching professional, Modern English Teacher, Uzbekistan Today, The Economist, The New Scientist, National Geographic etc)

Internet saytlari

1. www.developreading.com
2. www.teachingenglish.org.uk
3. www.online-literature.com
4. www.literature.org
5. www.pearsonlongman.com/ae/

“O‘RGANILAYOTGAN TIL NAZARIY ASPEKTLARI (NAZARIY GRAMMATIKA, LEKSIKOLOGIY, STILISTIKA)” fanining mazmuni

Ushbu fan tilning fonetik jihatlarini, grammatik strukturasi, tilning lug‘at tarkibi, til birliklarining semantik xususiyatlari, frazeologik birliklari, so‘z yasash usullari, til lug‘at tarkibining etimologiyasi, lug‘atshunoslik, til birliklarining shakllanishi va rivojlanishining umumiy qonuniyatlari, til variantlari, shevalarning funksional jihatlarini, tillar tarixi hamda til taraqqiyotining qonuniyatlari kabi masalalarni qamrab oladi. Talabalarni nazariy fonetika, nazariy grammatika, leksikologiya, o‘rganilayotgan til tarixi, stilistika kabi aspektlarning ilmiy asoslari va filologik fanlar o‘rtasidagi o‘rni to‘g‘risidagi bilimlar bilan qurollantiradi. “O‘rganilayotgan til nazariy aspektlari” fani ixtisoslik fanlar blokiga kiritilgan kurs hisoblanib, bosqichma bosqich 2, 3, 4-kurslarda o‘qitilishi maqsadga muvofiq. Ushbu fan xorijiy tillar bo‘yicha mutaxassislar tayyorlashga ixtisoslashgan ta‘lim yo‘nalishlari talabalari uchun muhim ahamiyatga ega bo‘lib, boshqa umumkasbiy va ixtisoslik fanlarining nazariy va uslubiy asosi bo‘lib xizmat qiladi.

Fanni o‘qitishdan maqsad – talabalarni til to‘g‘risidagi asosiy nazariy tushunchalar, chet tilini o‘rganishning uslub va yondashuvlari, tilning ilmiy bilimlar tizimida tutgan o‘rni va ahamiyati bilan tanishtirish, ularga til sathlarining nutqiy muloqot jarayonida kuzatiladigan asosiy qonuniyatlarini o‘rgatishdan iborat. Ushbu maqsadga erishish uchun fan talabalarda tilning ichki tuzilmasi, til qatlamlari va birliklarini ilmiy asosda tadqiq etish ko‘nikmalarini shakllantirish hamda ularning bir-biri bilan o‘zaro munosabatlari to‘g‘risida ilmiy-nazariy tushunchalarga ega bo‘lishlarini ta‘minlash vazifalarini bajaradi.

Asosiy nazariy qism (ma‘ruza mashg‘ulotlari) Leksikologiya

1-mavzu. Leksikologiya faniga kirish

Fanning mazmuni. Leksikologiya terminining paydo bo‘lishi va rivojlanishi. Leksikologiya boshqa fanlar bilan bog‘liqligi. Fanning predmeti va obyekti, fanning metodi va ishlatish yo‘llari. Leksikologiya fanining bo‘limlari va uning boshqa qismlari bilan bog‘liqligi.

2-mavzu. Semasiologiya

So‘z til lug‘at tarkibining asosiy birligi sifatida. So‘zning morfema, so‘z shakli, so‘z birikmasidan farqli xususiyatlari. Motivatsiya tushunchasi. Idiomatika va motivatsiya turlari: fonetik, morfologik, semantik. Ma‘no va so‘z ma‘nosining tuzilishi. O‘rganilayotgan til, ona tili va boshqa tillardagi so‘zlarning semantik tuzilishi. So‘z ma‘nosining tuzilishini o‘rganishda paradigmatika va sintagmatikaning roli. Kontekst va uning turlari. Sodda, tub, yasama va qo‘shma so‘zlarning o‘ziga xos ma‘nolari. So‘z ma‘nosi va uning tuzilishi. Frazeologik birliklar ma‘nolarining xususiyatlari, ma‘no turlari tasnifi. So‘zning leksik-semantik variantlari. Ma‘no tuzilishida sinxronik va diaxronik qarashlar va uning rivojlanish qonuniyatlari. Lug‘at birligini semantik guruhlariga ajratish. Semantik maydon. Monosemiya, polisemiya, giperonimiya va

giponimiya muammolari. Sinonim, antonim va omonimlar masalalari, va ularning manbalari, tasnifi, tilni boyitishi va til rivojlanishidagi ahamiyati.

3-mavzu. Soʻzning morfologik tuzilishi

Bir va koʻp morfemali soʻzlar. Morfemaning leksik birlik ekanligi. Morfemalar turlari va sinflari. Soʻz negizi va uning turlari. Hozirgi zamon ingliz tilida soʻz tuzilishining turlari. Soʻz tuzilishiga diaxronik va sinxronik qarash. Morfemalar yasash. Morfema va allomorfemalar. Soʻz tuzilishini morfemik tahlil qilish asoslari va ularning soʻz yasash tahlilidan farqi.

4-mavzu. Soʻz yasash

Soʻz yasash usullari. Soʻzning asosiy tarkibiy qismlari. Soʻz negizi. Oʻzakning tuzilishi va semantikasi. Keng va kam tarqalgan usullar bilan soʻz yasash. Leksik nomlashda soʻz yasashning roli va oʻrni. Soʻz yasash qatorlari zanjiri. Old qoʻshimchalar va ularning turlari. Har xil mezonlarga asoslanib old qoʻshimchalarni tasnif etish. Oʻzak old qoʻshimchalarning semantikasi. Yarim old qoʻshimchalar yordamida soʻz yasash. Konversiya, uning kelib chiqishi va asoslari. Soʻz yasash yoʻlini aniqlashda konversiyadagi semantik aloqalarning asosiy mezon ekanligi. Konversiyaning keng tarqalganligini belgilovchi asosiy omillar. Konversiyani tarjima qilish muammolari. Qoʻshma soʻzlarning soʻz yasashning keng tarqalgan yoʻllaridan biri ekanligi. Anʼanaviy va zamonaviy tilshunoslikda qoʻshma soʻzlarni tasnif qilish asoslari. Qoʻshma soʻz yasashning har xil turlari, ularning keng tarqalganligi. Qoʻshma soʻzlarni ona tiliga tarjima qilish yoʻllari. Qisqartma soʻzlar (abbreviatsiya). Qisqartma soʻzlarning turlari. Klippinglar. Qisqartma soʻzlarni tarjima qilishdagi qiyinchiliklar. Soʻz yasashning boshqa usullari: maʼno kengayishi, tovush va urgʻu koʻchishi, tovushga taqlid qilish va reduplikatsiya, grammatik shakllarning leksikalizatsiyalashuvi va soʻz yasashda har xil turlarning birikuvi.

5-mavzu. Frazeologiya

Frazeologiyaning maqsad va vazifalari. Turgʻun va erkin birikmalarni farqlash muammosi, ularni farqlovchi belgilar. Leksik birikish. Turgʻun birikmalar va ularning har xil mezonlarga asosan tasnifi. Frazeologik birliklarning yuzaga kelish yoʻllari. Soʻz va soʻz birikmasining oʻxshashligi va farqi. Frazeologik birliklar va ularni tarjima qilish muammolari.

6-mavzu. Etimologiya

Til lugʻat tarkibining etimologik jihatdan tasnifi. Oʻrganilayotgan tilda keyin paydo boʻlgan va boshqa tillardan kirib kelgan soʻzlar. Xorijiy tillardan kirib kelgan soʻzlarning turlari, oʻzlashtirilishi, assimilyatsiyasi, lugʻat tarkibi va soʻz yasash tizimiga taʼsiri. Baynalminal soʻzlar. Etimologik lugʻatlar.

7-mavzu. Leksikografiya

Leksikografiyaning fan sifatida rivojlanishi. Lugʻatlarning asosiy turlari: ensiklopedik, lingvistik, izohli va tarjima lugʻatlari. Lugʻat turlari muammosi va ularni yaratish uslublari. Lugʻatlar uchun soʻz tanlash, lugʻat maqolalarining tuzilishi va boshqalar. Ingliz, nemis, fransuz va ispan tillaridagi lugʻatlarning asosiy turlari: izohli va tarjima lugʻatlari, sinonimlar lugʻati, frazeologik birliklar lugʻati, etimologik, ideografik, maxsus lugʻatlar, neologizmlar lugʻatlari va boshqalar.

Oʻquv lugʻatlarining tuzilishi (soʻzlarning birikish yoʻllari lugʻati, koʻp qoʻllaniladigan soʻzlar lugʻati). Turli lugʻatlarda soʻz maʼnolarini ochib berish yoʻllari. Tarjima jarayonida lugʻat bilan ishlash, Soʻzning izohli tahlilini oʻrganish, boshqa lugʻatlardagi izohlari bilan qiyoslash. Til lugʻat tarkibining oʻzgarishi sotsiolingvistik hodisa ekanligi. Lugʻat tarkibining sifat va son jihatdan oʻzgarishi. Lugʻat tarkibining leksik va stilistik tasnifi. Soʻzlarni ishlatilishi jihatidan tasnif etish. Umumisteʼmol soʻzlari va maxsus leksika. Arxaizmlar, istorizmlar, neologizmlar, ularning tarixiy bogʻliqligi va oʻzaro taʼsiri. Asosiy va yordamchi soʻz turkumlarining son jihatidan oʻzaro farqi. Nomlashning faolligi va lugʻat tarkibining boyish yoʻllari. Soʻzning maʼno taraqqiyoti rivoji, boshqa tillardan kirgan soʻzlar qatlami.

Nazariy grammatika

1-mavzu. Nazariy grammatika faniga kirish

Morfologiya va sintaksis. Grammatikaning ta'rifi. Grammatik shakl va grammatik ma'no. Til va nutq. Aktualizatsiya. Grammatik qurilishning birliklari. Tilni grammatik jihatdan tasvirlashning turlari. Grammatikadagi metod va nazariy yo'nalishlar. Grammatikadagi asimetriya hodisasi. Funktsional yondashuv. Grammatik kategoriyalar. Grammatik kategoriyaning mazmun plani. Grammatik kategoriyaning ifoda plani.

2-mavzu. Morfologiya

O'rganilayotgan tilning grammatik vositalari: so'z tartibi, yordamchi so'zlar, grammatik qo'shimchalar, urg'u va intonatsiya, o'zak tarkibidagi tovushlar o'zgarishi. Morfema, morf, allomorf va ularning strukturaviy turlari. Morfemanning turlari. Analitik shakl tushunchasi. Til grammatik tizimining xususiyatlari. So'z turkumi. Asosiy so'z turkumlari. Mustaqil va yordamchi so'zlar. O'rganilayotgan tilda so'z turkumlarining umumiy xususiyatlari. So'z turkumlarining shakl va ma'nolari. Transpozitsiya xodisasi.

3-mavzu. Ot so'z turkumi

Xorijiy tilda otning distributiv belgilari. Ularning boshqa so'z turkumlari yordamida qo'shilishi. Otning so'z turkumi sifatida morfologik va semantik xarakteristikasi. Otlarning asosiy semantik guruhlari. Son kategoriyasi. Otlarda ko'plik kategoriyasining ishlatilishi. Jamlovchi va partitiv otlar. Determinativlar. Determinativlarning so'z turkumi sifatidagi umumiy xossalari. Determinativlarning semantikasi. Kelishik kategoriyasi, kelishik kategoriyasi haqida har xil nazariyalar. Egalik kelishigining shakli va uning qo'llanish xususiyatlari. Aniqlik-noaniqlik kategoriyasini ifodalovchi asosiy vosita. Artiklning umumnazariy muammolari, artiklning funksiyalari, Rod kategoriyasi

4-mavzu. Sifat va ravish

Sifat so'z turkumi sifatida. Uning asosiy xususiyatlari. Sifatning semantik tasnifi. Qiyoslash kategoriyasiga oid olmoshlarning semantikasi, sintaktik xossalari, grammatik kategoriyalari va shakllari. Ravishning semantik-grammatik guruhlari. Adverbializatsiya.

5-mavzu. Fe'l

Fe'l - so'z turkumi sifatida. Uning leksik, morfologik va sintaktik xususiyatlari, umumiy va farq qiluvchi tomonlari. Fe'lning morfologik vazifasiga ko'ra tasnifi: mustaqil fe'llar, o'timli va o'timsiz fe'llar, ma'no jihatidan tugallangan va tugallanmagan fe'llar. Fe'lning

grammatik kategoriyalari: aspekt (tarz) kategoriyasi, nisbat kategoriyasi. Majxul nisbatning keng tarqalish sabablari. Majxul konstruksiyalarning qo'llanish xususiyatlari. Fel mayllari. Ular to'g'risidagi zamonaviy konsepsiyalar. Fe'lning semantik - grammatik guruhlari. Fe'l tizimidagi grammatik ma'nolarni ifoda qilish vositalari. Fe'lning shaxssiz

formalari. Infinitiv, gerundiy va sifatdosh.

6-mavzu. Son, Olmosh

Son-so'z turkumi sifatida. Conning turlari. Sonning gapdagi vazifalari. Olmosh so'z turkumi sifatida. Olmoshning kelishik kategoriyasi. Olmoshning semantik va strukturaviy turlari.

7-mavzu. Yordamchi so'z turkumlari

Artikl, ko'makchi, bog'lovchi, yuklama va modal so'zlar.

8-mavzu. Sintaksis

Gap tushunchasini aniqlash xaqidagi asosiy fikrlar. Gapni aniqlashda klassik yondashuv. Gap tasnifi. Gapning maqsadga ko'ra turlari: bir bosh bo'lakli va ikki bosh bo'lakli gaplar. Gapda ellipsis tushunchasi. Bir bosh bo'lakli va ikki bosh bo'lakli gaplarning farqi. Gap - kommunikatsiya birligi sifatida, gapning vazifasi, tuzilishi. Asosiy va ikkinchi darajali bo'laklar. Ega. Eganing ifoda vositalari. Kesim - gapning asosiy belgisi sifatida. Modallik tushunchasi. Kesimning asosiy xususiyati. Modallik kategoriyasining ifoda usullari. So'z birikmasi. Birikma xosil bo'lish omillari. So'z birikmasining strukturaviy - funksional tipologiyasi. So'z birikmasining komponentlari o'rtasidagi semantik munosabatlar. Gap bo'laklarining strukturaviy tiplari. Gap bo'laklari va so'z turkumlari o'rtasidagi munosabat. Predikativlik munosabatlarning o'ziga xos shakllariga ega bo'lgan gaplar. Qisqartirilgan sintaktik strukturaga ega bo'lgan gaplar.

To'liqsiz gaplar. Atov gaplar. Polipredikativlik va murakkablashgan gaplar. Qo'shma gaplar. Bog'langan qo'shma gaplar. Ergashgan qo'shma gaplar.

9-mavzu. Til grammatik strukturasini tahlil qilishning zamonaviy metodlari

O'rganilayotgan til grammatik tuzilishining o'ziga xos xususiyatlari. Grammatik ma'noni ifoda etuvchi vositalar. Grammatik kategoriyalar. Grammatik shakl va grammatik ma'no tushunchalari. So'zning sintetik va analitik shakllari. So'z turkumlari va gap bo'laklari orasidagi munosabat. So'zning morfologik strukturasini. Morfema va uning turlari. Kombinatorika tushunchasi. Morfologiya va Sintaksis. Sintaktik strukturalar. Sintaksisda modellash tushunchasi. Gapni tahlil qilish metodlari. Grammatikaning turlari: an'anaviy grammatika, mantiqiy grammatika, strukturaviy grammatika, bevosita tashkil etuvchilarga ajratish grammatikasi, transformatsion grammatika, generativ grammatika, kelishik grammatikasi, kognitiv grammatika. O'rganilayotgan tilda til birliklari orasida kuzatiladigan sintaktik aloqalar turlari; Koordinatsiya, Subordinatsiya, Predikatsiya, Birlamchi va ikkilamchi predikatsiya tushunchalari. Murakkab tarkibli strukturalar. Polipredikativ qurilmalarning strukturaviy-funksional tahlili.

Nazariy fonetika

1-mavzu. O'rganilayotgan tilda segment fonemalar

Segment fonemalarning artikulyatsion tomoni: tovushlar hosil bo'lishining to'rt mexanizmi (kuch, tebranish, rezonatorlik va to'siqni yengish), ularga aloqador bo'lgan nutq organlari. Nutq organlarining tuzilishi, faoliyati va vazifalari. Unli tovushlarni tasnif qilishda o'zbek, rus, Yevropa va Amerika olimlarining fikrlari. Unlilarning talaffuz turg'unligiga ko'ra (monoftong, diftong, diftongoid), tilning gorizontaal va vertikal harakatiga ko'ra, lablarning holatiga ko'ra, tarixiy cho'ziqligiga ko'ra, nutq organlarining taranglashuviga ko'ra tasnifi. O'rganilayotgan til unlilarini rus va o'zbek tili unlilari bilan qiyoslash. Undosh tovushlarni tasnif qilishda rus, o'zbek, ingliz, nemis, fransuz, ispan va amerika olimlarining fikrlari. Undosh tovushlarni tovush paychalarining ishtirokiga ko'ra va talaffuz kuchiga ko'ra; faol va passiv nutq organlariga ko'ra; tovush hosil bo'lishida to'siqning turiga ko'ra va shovqinning xarakteriga ko'ra; kichik tilning faoliyatiga ko'ra tasnifi. O'rganilayotgan tilda affrikat tovushlarining soni haqida fikrlar. O'rganilayotgan tildagi undoshlarni rus va o'zbek tili undoshlari bilan qiyoslash. Unli va undosh tovushlarning hosil bo'lishida asosiy farqlar. Turli tillarda mavjud bir xil tovushlarning sifat jihatidan farqlanishi. Artikulyatsion baza tushunchasi. Segment fonemalar hosil bo'lishining akustik tomoni: nutq tovushlarining, fizik xususiyatlari (tovush tebranishi, cho'ziqligi, ovoz toni), ularning artikulyatsion shakli. Segment fonemalarning fonologik tomoni: fonemaga ta'rif berish muammosi.

2-mavzu. Fonema nazariyasi

Fonemaning uch xususiyati yaxlitligidan iboratligi: uning material (talaffuz) tomoni, abstraktligi, umumiyliigi, funksional, ya'ni ma'no farqlay olish xususiyati. Fonema va uning variantlari (allofonlar). Segment fonemalarning konstitutiv va distinktiv vazifalari. Urg'usiz unlilar va ularning tasnifi. Transkripsiya va uning turlari. Nutq tovushlarining o'zgarishi va ularning turlari. Bu haqda Moskva va Sankt Peterburg olimlarining qarashlari. Assimilyatsiya, akkomodatsiya va eliziya kabi tovush o'zgarishi xususiyatlari.

3-mavzu. Tillarda bo'g'in qurilishi

Bo'g'in fonetikaning talaffuz birligi sifatida. Bo'g'inning nutqdagi vazifalari. Bo'g'in hosil qiluvchi tovushlar. Bo'g'inning tarkibiy qismlari va turlari. Bo'g'in boshida va oxirida unli va undoshlarning birika olishi. O'rganilayotgan xorijiy tilda bo'g'in ajratish qoidalari. Bo'g'in haqida mavjud nazariyalar. Bo'g'inning vazifalari.

4-mavzu. So'z urg'usi

So'z urg'usi tushunchasi, ularning turlari (dinamik, musiqiy, sifat va miqdor urg'ulari). So'z urg'usining xususiyatlari. Urg'uning o'rni vadarajasi. Urg'u o'rnini belgilovchi omillar (retsessiv, ritmik, grammatik va semantik), ularning o'zaro munosabati. So'z urg'usining vazifalari.

5-mavzu. Intonatsiya

Intonatsiya ta'rifi. Tor va keng ta'rif. Intonatsiyaning tashkiliy qismlari va ularning vazifalari. Intonatsiya va prosodiya. Intonatsiyaning melodik komponenti, uning ta'rifi va vazifalari. Tekst hosil qilishda melodik komponentning roli. Melodik komponentning turlari. Intonatsiyaning gap urg'usi komponenti, uning ta'rifi va vazifalari. Gap urg'usining turlari. Gap urg'usi va so'z urg'usi munosabati. Gap urg'usining matn tuzishda ritmik va intonatsion guruhlar hosil qilishdagi roli. Gap urg'usining melodik komponent bilan o'zaro munosabati va gapning kommunikativ markazini hosil qilish qobiliyati. Gap urg'usining vazifalari. Intonatsiyaning yozma ifodalash turlari (L.Armstrong va I.Uord sistemasi va R.Kingdon metodi). Intonatsiyaning raqamli va pog'onali ifodalanishi. Intonatsiyada nutq tezligi (temp), ovoz bo'yog'i (tembr), pauza (to'xtam) va ritm (urg'uli va urg'usiz bo'g'inlar ketma-ketligi) kabi birliklarning vazifalari. Intonatsiyaning fonologik vazifasi. Intonema tushunchasi. Intonatsiyaning matn hosil qilish vazifasi.

6-mavzu. Nutqning fonostilistik xususiyatlari

Fonostilistikaning asosiy o'rganish obyektlari. Talaffuz normasi va uning stilistik farqlanishi masalasi. Fonetik uslublarni ifodalashda ekstralingvistik va paralingvistik vositalar. Tovush va intonatsiya stilistikasi. Intonatsion uslub turlari. Fonetik sinonimiya masalasi. Tovushlar simbolizmi tushunchasi.

Stilistika

1-mavzu. "Stilistika" fanning mazmuni, predmeti va metodi

Stilistika kursining dolzarbligi va vazifalari. Stilistika zamonaviy tilshunoslik yo'nalishlari nigohida. Stilistikaning boshqa fanlar bilan bog'liqligi: stilistika va kommunikativ lingvistik, stilistika va pragmalingvistik, stilistika va lingvokulturologiya. Stilistika turlari: qiyosiy stilistika, amaliy stilistika, funksional stilistika, individual uslub stilistikasi. Stilistik tahlil metodlari.

2-mavzu. Uslubiy leksika tarkibi

Uslubiy leksika tarkibi: Adabiy so'zlar, neytral so'zlar, va og'zaki so'zlar. Adabiy so'zlarning stilistik jihatlari va turlari: atama, arxaizm, neologizm, poetik so'zlar tushunchalari va ularning matndagi stilistik vazifalari. Og'zaki so'zlarning stilistik xususiyatlari va turlari: sleng, vulgarizm, evfemizm, sheva va jargon tushunchalari va ularning matndagi stilistik vazifalari. Tilda meyor tushunchasi. Shaxsiy yondashuv va meyor. Umumiy, adabiy, og'zaki va adabiy uslublar xususiyatlari. Registr tushunchasi.

3-mavzu. Funksional uslub tushunchasi

Funksional uslub va uning turlari. Badiiy uslub xususiyatlari:

she'riy, drama va nasr uslublarining asosiy til xususiyatlari. Ilmiy uslub xususiyatlari va vazifalari. Publistsitik uslub xususiyatlari va vazifalari. Axborot vositalari uslub xususiyatlari va vazifalari. Axborot vositalari matnida janr turlari va xususiyatlari. Rasmiy uslub vazifalari, rasmiy uslub turlari va ularning lisoniy xususiyatlari.

4-mavzu. Leksik stilistik vositalar

Ifoda va stilistik vosita tushunchasi. Stilistik vazifa tushunchasi va turlari. Leksik ma'no turlari. Stilistik vositalarning til sathlararo turlanishi: metafora, metonimiya, ironiya, epitet, mubolag'a, oksimoron, antonomasiya, zevgma, so'z o'yini tushunchasi, lisoniy ahamiyati va vazifalari.

5-mavzu. Leksik-sintaktik stilistik vositalar

O'xshatish, perefraza, litota, gradatsiya, antiteza, allyuziya, o'zlashtirma gap tushunchalari, ularning lisoniy ahamiyati va vazifalari.

6-mavzu. Sintaktik stilistik vositalar

Sintaktik stilistik vositalarning lisoniy ahamiyati va vazifalari. Gap qurilishidagi o'zgarishlarga asoslangan stilistik vositalar: bir bosh bo'lakli gap, inversiya, parallel konstruksiya, xiazm, takror, sanash, polisindeton, asindeton va ritorik so'roq gap. Og'zaki nutqda gap tarkibi o'zgarishlariga asoslangan stilistik vositalar: ellipsis, tugallanmagan gap, ajratilgan konstruksiya.

7-mavzu. Fonetik stilistik vositalar

Yufoniya, alliteratsiya, onomatopiya tushunchalari va ularning lisoniy ahamiyati va vazifalari.

8-mavzu. Matn tahlilining vazifasi.

Adabiy matn tushunchasi. Matn mazmuni, obraz strukturasi: muallif obrazi, tabiat obrazi, asar qahramoni obrazi, badiiy detal tushunchasi va uning turlari. Matn badiiy kompozitsiyasi. Badiiy detal turlari va vazifalari. Matn lingvistikasi asosiy tushunchalari, Matn kategoriyasi turlari: informativlik kategoriyasi, modallik kategoriyasi, matn bog'likligi va yaxlitligi kategoriyasi, matn segmentatsiyasi, o'rin payt kategoriyasi, intertekstuallik kategoriyasi. Badiiy asar nomlari, turlari va uning informativligi. Badiiy asar nomining konseptual axborotni ochib berishdagi o'rni. Matn tahlili metodlari. Matnning konseptual ahamiyati. Matnning milliy – madaniy xususiyatlari. Matnni stilistik, pragmatik, lingvokulturologik jihatdan tahlil etish.

O'rganilayotgan til nazariy aspektlari (nazariy grammatika, leksikologiya, stilistika) fanidan davlat attestatsiya sinovlarining asosiy savollari

1. General overview to stylistics.
2. The Development of the English Literary Language.
3. Stylistic classification of the English vocabulary.
4. Literary layer.
5. Stylistic classification of the English vocabulary.
6. Colloquial layer.
7. Phonetic expressive means and stylistic devices.
8. Lexical expressive means and stylistic devices.
9. General notions of Stylistics.
10. Polysemy, zeugma and pun.
11. Interjections, epithet, oxymoron.
12. Intensification of a certain feature of a thing or phenomenon.
13. Peculiar use of set expressions.
14. Syntactical expressive means and stylistic devices.
15. Functional styles of the English language.
16. Publicistic style.
17. Newspaper style.
18. The style of official documents
19. Using literary texts to develop language skills
20. Guide to Literary Analysis.
21. Evaluating a Story
22. Analyzing the author's style
23. Phonetics as a branch of linguistics.
24. Aspects and methods of phonetics. Transcription.
25. Phonology and its relation to other branches of linguistics.
26. Phonological theories.
27. The St. Petersburg and Moscow Phonological schools.
28. The Prague and London Phonological schools. Phonological trends in the USA and other countries
29. The principal types of English pronunciation in GB.
30. The relationship between the principal types of English pronunciation and their dialects.
31. The pronunciation types of English in the USA.
32. The pronunciation of English in other English-speaking countries
33. Components of the phonetic structure of English.
34. The phonemic system of the English language.
35. Vowel-consonant distinctions.

36. The system of consonant phonemes in English
37. The system of the English vowel phonemes
38. The syllabic structure in English. Syllable formation. Syllable division.
39. The nature of word stress. The main types of word stress.
40. Degrees of word stress
41. The nature of intonation, its definitions.
42. The components of intonation. The nature of emphatic intonation
43. Styles of pronunciation.
44. Combinatory – positional changes of phonemes.
45. Phonotactic rules in English
46. Lexicology as a subject.
47. Meaning as a subject of Semasiology.
48. The extension and the restriction of meaning of words.
49. The definition, classification and sources of homonyms.
50. The definition, classification and sources of synonyms.
51. The definition, classification and sources of antonyms.
52. The general overview to Neologisms.
53. The general overview to archaisms.
54. The general overview to obsolete words.
55. The morphemic structure of the word.
56. Types of morphemes.
57. Affixation and its subdivision.
58. Classification of affixes according to their meaning.
59. Productive types of Word formation.
60. Minor types of Word formation.
61. Etymological Survey of the English word-stock.
62. Phraseology as a branch of Lexicology.
63. The general overview to Idioms.
64. Phrases, expressions and their significance in English.
65. Proverbs, sayings, aphorisms and their importance in English.
66. Lexicography as a tool and the result of lexicological studies.
67. Dictionaries and their types
68. Vocabulary study of words.
69. Grammar in the systematic conception of language.
70. Dimensions and levels of linguistic analysis.
71. Morphology as the study of internal structure of words.
72. Basic notions of morphology: grammatical category.
73. The problem of parts of speech.
74. Survey of functional parts of speech.
75. Verb, as the central part of speech. Its different classifications.
76. The system of grammatical category of verb: person and number, tense.
77. The system of grammatical category of verb: aspect, voice, mood.
78. Syntax. Sentence as the main unit of syntax.
79. Different classifications of sentences.
80. Survey of function words.
81. The notion of text: its structural interpretations.
82. Semasiology: phonetic and semantic aspects of words.
83. Types of context, types of meaning and lexical-semantic variants of the word,
semantic field. Monosemia, polysemia, hyperonymy-hyponymy problems.
84. Synonyms and their classification.
85. Antonyms and their classification.
86. Homonyms and their classification.

87. Morphemic construction of the word: types and classes of morphemes. Word structure, diachronic and synchronous views.
88. Morpheme and allomorphemes.
89. Word building: the role and role of word building in lexical naming.
90. Conversion, its origin and basis.
91. Ways to translate compound words into their native language.
92. Abbreviated words.
93. Phraseology: the problem of distinguishing stable and free compounds. Signs that distinguish them. Phraseological units and the etymology of their formation.
94. Etymology: words that appear in the language under study and words that come into it from other languages and their types, assimilation, assimilation.
95. International words and etymological duplicates.
96. Non-finite forms of the verb.
97. The productivity of affixes in Modern English.
98. The problem of dictionary compiling.
99. Metonymy and its usage in speech.
100. Methods of translation of collocations of phrasal words
101. English for Specific Purposes
102. Some features of translation of eponyms and acronyms
103. The problem of periodization of history of the English Language
104. Lexical means of expressing emotions in English.
105. Methods and procedures of lexicological analysis
106. Neologisms in English.
107. The structure of Business English lexicon
108. Morphological structure of English words
109. Expressive force of syntactical models
110. The Role of Metaphor in English and Uzbek languages
111. English idioms and their usage in sentence
112. The category of voice in English
113. Non-affixation ways of word-formation
114. The loan words: a way of their interaction with the system of the language
115. Stylistic classification of the English vocabulary
116. Specific features of the scientific style.
117. Word-groups. Syntactic bonds between words.

Asosiy va qo`shimcha adabiyotlar hamda axborot manbalari.

Asosiy adabiyotlar

1. Mo`minov A. English Lexicology. T.2006
2. Eastwood J. Oxford guide to English grammar, Oxford, OUP, 2002, 453p
3. Hogg R. Cambridge History of the English language, Volume I, 2005, 500p
4. Muminov O.M. Lexicology of the English language, T.2006
5. Антрушина. Г.Б. Лексикология английского языка «М., Дрофа»2006
6. Blokh M.Y. Theoretical Grammar of the English Language.- М., 2004
7. Iriskulov M.Kuldashev A. Theoretical Grammar of the English Language T., 2008
8. Nino Kirkavialidze Theoretical Course of English Grammar Tbilisi 2013
9. Galperin I.R. Stylistics. M.: Higher School, 2000.
10. Sachkova. E.V. "Lectures on English Stylistics", Москва-2012.
11. Кўлдошев А "Ingliz tili tarixi" T. 2011 (инглиз тилида)
12. Rastorguyeva T. A. "A history of the English language". М., Vlados, 2003.
13. Peter Roach "English phonetics and Phonology" Cambridge University press, 2000, 2nd edition
14. Ashurova D.U., Galiyeva M.R. Stylistics of Literary text.Tashkent., "Turon-

Iqbol”, 2016

15. Abduazizov A.A. English Phonetics. Tashkent, 2007.

16. Sokolova M.A. Theoretical Phonetics of English, М.-Феникс 2010, 190p

Qo‘shimcha adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent, “O‘zbekiston” NMIU, 2017. – 29 b.

2. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta‘minlash yurttaraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. “O‘zbekiston” NMIU, 2017. – 47b.

3. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. “O‘zbekiston” NMIU, 2017. – 485 b.

4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi “O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha harakatlar strategiyasi to‘g‘risida”gi PF-4947-sonli Farmoni. O‘zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to‘plami, 2017 y., 6-son, 70-modda

Ingliz tili

1. Гинзбург. Р.З., Хидекел.С.С., Князева.Г.Ю.,Санкин А.А. A course in Modern English Lexicology.- Москва,1979

2. Арнолд.И.В. The English Word.-Москва, 1986

3. Кухаренко В.А. Seminars in style.- М.: Высшая школа, 1971.

4. Downing A., Locke F. English Grammar. A University Course. Routledge, 2006, 640 p

5. Hogg R. An Introduction to Old English. Edinborough University Press, 2002, 174p

6. Kunin G. Historical changes and English word-formation: New vocabulary items.- N.Y., 1986

7. Давлетбаева Д.Н. Lectures on English lexicology Казань-2010

8. Ильиш Б.А. Structure of Modern English.-М., 1975

9. Худяков А.А. Теоретическая грамматика английского языка.- М.,2007

10. Кобрин В.А. Теоретическая грамматика английского языка. - М.,2010

11. Vrabel. Т.Т Theoretical phonetics of English.- Ukraina., 2012

12. Арнольд И.В. Стилистика современного английского языка. М.: Высшая школа, 2004.

13. Boboxanova T.A. Ingliz tili stilistikasi. T.: O‘qituvchi, 1995

14. Кухаренко В.А. Практикум по стилистике английского языка. М.: Высшая школа, 1986.

15. Кухаренко В.А. Интерпретация текста. М.: 1988

16. МусаевК. English stylistics. Т.: Адолат, 2003

17. Ильиш Б.А. “История английского языка” СПб Виктори 1983 (ingliz tilida).

18. Qo‘ldashev A. “A history of the English language” Toshkent- 2011

19. Qo‘ldashev A. “An introduction to Germanic Philology” Toshkent 2010

20. Арсеньева А.А и др. Введение в германскую филологию. Москва. 1983

Internet saytlari

1. <http://www.britishcouncil.org>

2. <http://www.bbc>

3. <http://encyclopedia.farlex.com>

4. <http://tpot.ru/index.html>.<http://www.oup.co.uk>

5. www.onestopenglish.com.<http://youreng.narod.ru/teoper.html>

6. Website dedicated to linguistics: www.linguist.org

7. Русский филологический портал: www.philology.ru

8. www.natlib.uz

9. www.dissercat.ru

10. www.nauka.ru

11. www.dissorg.com

12. www.uzscience.uz

13. www.linguist.org

“MAMLAKATSHUNOSLIK”

fanining mazmuni

Ushbu fan talabalarga Buyuk Britaniya va AQSH davlatlarining aholisi, geografik oʻrni, iqlimi, tarixi, jaxon miqyosidagi siyosiy oʻrni, madaniyati, urf odatlari va iqtisodi haqida keng maʼlumot berishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, bu fanni oʻqitishda asosiy eʼtibor talabalarning lugʻat boyligini oʻqitilayotgan tildagi terminlar, atamalar va soʻz birikmalarining maʼnolarini chuqur anglashga, jonli til bilan aloqa qilishlariga, hozirgi zamon ingliz tilining oʻziga xos xususiyatlarini oʻrgatishga qaratiladi. Bundan tashqari, mazkur fan talabalarning vatanparvarlik fazilatlarini rivojlantirishga, chet tili orqali madaniyatlararo muloqotni amalga oshirishga xizmat qiladi.

“Mamlakatshunoslik” fani matematik va tabiiy-ilmiy fanlar blokiga kiritilgan kurs hisoblanib, 2 kursda oʻqitilishi maqsadga muvofiq. “Mamlakatshunoslik” fani xorijiy til va adabiyoti (ingliz tili), filologiya va tillarni oʻqitish (ingliz tili), tarjima nazariyasi va amaliyoti (ingliz tili) bakalavriat taʼlim yoʻnalishlarida oʻqitiladi.

Mazkur fan nafaqat chet tili bilan balki tilshunoslik, leksikologiya, falsafa, siyosatshunoslik, iqtisodiyot va boshqa fanlar bilan uzviy bogʻliqdir. Ular birgalikda talabalarning maʼlum yoʻnalishdagi bilimlarini mustahkamlab barkamol shaxs boʻlib yetishishlariga xizmat qiladi.

II. Oʻquv fanining maqsadi va vazifasi

Fanni oʻqitishdan maqsad – talabalarga Buyuk Britaniya va AQSH siyosiy iqtisodiy geografiyasi haqida nazariy bilimlarni, tarixiy rivoji va zamonaviyligi nuqtai nazaridan iqtisodiy, ijtimoiy - siyosiy tizimi, xalqaro munosabatlari, uning jahon hamjamiyatidagi geopolitik oʻrni haqida keng maʼlumot berish va ular haqidagi maʼlumotlarni amaliyotda qoʻllay olishdan iborat.

Ushbu maqsadga erishish uchun fan talabalarni nazariy bilimlar, amaliy koʻnikmalar, iqtisodiy-ijtimoiy hodisa va jarayonlarga tanqidiy yondashuv hamda ilmiy dunyoqarashini shakllantirish vazifalarini bajaradi.

Fan boʻyicha talabalarning bilim, koʻnikma va malakalariga qoʻyidagi talablar qoʻyiladi.

Talaba:

☐ til sohibining keng tarqalgan kundalik va kasbiy vaziyatlarda soʻzlagan nutqini tushuna olishni;

☐ radio, televideniye, audio-videokassetalar orqali tinglash uchun berilgan kasbga oid autentik ilmiy matnlarni tushuna olish va ulardan oʻzi uchun zarur boʻlgan axborotni bilishi kerak.

Bular bilan bir qatorda bakalavr:

☐ matnlarni lingvistik xususiyatlari haqida tasavvurga ega boʻlishi;

☐ ingliz tilida soʻzlashadigan davlatlar madaniyati xususiyatlarini qiyoslash, solishtirish va tahlil qilish;

☐ xorijiy mutaxassislar bilan kasbiy va maishiy vaziyatlarda jonli muloqot olib borish;

☐ soha boʻyicha, suhbat, nutq va maʼruzalarni tinglab zarur boʻlgan axborotni yozib olish;

☐ tili oʻrganilayotgan mamlakat haqida maʼlumotlar toʻplab annotatsiya, referat, maʼruza, taqdimot tayyorlash va taqdim etish olish koʻnikmalariga ega boʻlishi kerak;

☐ yangi informatsion texnologiyalardan kasbga yoʻnaltirilgan maqsadlarda foydalana olish malakalariga ega boʻlishi kerak.

Asosiy nazariy qism (maʼruza mashgʻulotlari)

1-mavzu. “Mamlakatshunoslik” faniga kirish

“Mamlakatshunoslik” fanining maqsadi va vazifasi hamda boshqa fanlar bilan aloqasi; “Mamlakatshunoslik” fani ingliz tilida soʻzlashuvchi 5 ta (davlat tili ingliz tili) davlatlar: AQSH, Buyuk Britaniya, Kanada, Yangi Zellandiya va Avstraliyaning geografik oʻrni, tarixi, davlat tuzilishi, xalqi, iqtisodi, milliy urf-odatlar, anʼanalari, turmush tarzi, mashhur shaxslari va ularning xayoti, OAV va boshqalar haqida maʼlumot beradi. Maʼlum bir mamlakat tilini

o'rganish uchun uning faqat tilini o'rganishning o'zi mazkur tilni mukammal egallashda yetarli samara bera olmaydi. Shuning uchun Mamlakatshunoslik fani chet tillarini mukammal o'rgatish va o'rganishda muhim ahamiyat kasb etadi.

2-mavzu. Buyuk Britaniya geografik o'rni, hududi, qismlari va iqlimi

Buyuk Britaniyaning geografik o'rni, joylashuvi, tog'lari, daryolari, ko'llari; Buyuk Britaniya hududini tashkil etuvchi regionlari, muhim shaharlari va iqlimi, axolisi, ajdodlari, xududi, o'simliklari va xayvonot dunyosi, Buyuk Britaniya va Shimoliy Irlandiya Birlashgan Qirolligini tashkil qiluvchi mamlakatlar: Angliya, Shotlandiya, Uels va Shimoliy Irlandiya xaqida malumotlar.

3-mavzu. Buyuk Britaniya tarixi

Buyuk Britaniyaning tarixi, Kel'tlar va Rimliklar, German qabilalari, Anglo-Saksonlar va Normanlar, Angliya qirolliklarining yaratilishi, O'rta Asrlar tarixi – Tudor dinastiyasining yaratilishi, Britaniya Imperiyasining vujudga kelishi, Napoleon Bonapart urushi, Viktoriya asri, 1 va 2 - Jahon urushlari, Yevropa ittifoqi, Margaret Tetcher xukmronligi.

4-mavzu. Buyuk Britaniya davlat tuzumi

Buyuk Britaniyaning davlat tuzilishi va boshqarish tizimi, Bosh vazir boshqaruvi faoliyati, Parlament-Lordlar va Umumiy palata faoliyati, Maxalliy xukumat faoliyati tizimi, Maxkama - Xuquq soxasi faoliyati, Angliya, Shotlandiya, Uels va Shimoliy Irlandiyada faoliyat olib boruvchi sudlar va ularning turlari, Siyosiy partiyalar va ularning faoliyatlari, Torilar partiyasi, Leyboristlar partiyasi, Saylovlarni tashkil etish tartiblari;

5-mavzu. Buyuk Britaniya davlat ramzlari

Buyuk Britaniya davlat ramzlari: bayrog'i, gerbi, madxiyasi, o'simlik ramzlari va muqaddas avliyolari va ularning tarixi.

6-mavzu. Buyuk Britaniyada ta'lim tizimi

Buyuk Britaniyaning maktabgacha bo'lgan ta'limi, maktab formalari, maktab o'quvchilarining xayoti, davlat va xususiy maktablar faoliyati, o'rta va oliy ta'limi, o'qishdan tashqari faoliyatlar- ijtimoiy, madaniy va sport faoliyatlari, nufuzli universitetlar Oksford, Kembrij va ularning faoliyatlari.

7-mavzu. Britaniyaliklarning urf-odatlar, bayramlari.

Buyuk Britaniyaning bayramlari, urf-odatlar, madaniyati hamda sport turlari, milliy an'analar – Kristmas bayrami, Yangi yil, Xellouyen, Pasxa, davlat bayramlari, Gay Fokas tuni, Xotira bayrami, Shotlandiyaning Avliyo Endryu kuni bayrami, Uelsning Avliyo Deyvid kuni milliy bayrami, Shimoliy Irlandiyaning Avliyo Patrik kuni bayrami, Angliyaning Avliyo Jordj kuni milliy bayrami va boshqalar.

8-mavzu. Buyuk Britaniya iqtisodi, sporti va ommaviy axborot vositalari

Buyuk Britaniyaning iqtisodi, sanoati, ishlab chiqarish korxonalari hamda axborot uzatish vositalari, Britaniya televideniya va radio kompaniyasi, BBS, nodavlat televideniye va radio tashkilotlari, televideniya litsenziyalash faoliyati, matbuot, gazeta va jurnallar turlari xamda faoliyatlari, Britaniya sport xayoti, futbol, regbi, kriket, stol tennisi va ko'plab boshqa sport turlari faoliyatlari.

9-mavzu. AQSH geografik o'rni, aholisi va tabiiy qazilma boyliklari

Amerika Qo'shma Shtatlari geografiyasi, xududiy joylashuvi, daryolari, ko'llari va tog'lari, AQSH iqlimi, asosiy shaharlari, aholisi, o'simliklar va xayvonot dunyosi, tabiiy resurslari, yer usti va yer osti boyliklari, atrof muxitni muxofaza qilish tashkilotlari faoliyatlari, AQSH viloyatlari: Shimoliy sharqiy viloyat shtatlari, O'rta Atlantika viloyati shtatlari, Janubiy viloyat shtatlari, O'rta-g'arb viloyati shtatlari, Janubiy G'arbiy viloyat shtatlari, G'arb viloyati shtatlari.

10- mavzu. AQSH tarixi

AQSH tarixi, mustamlaka davridan avvalgi Amerika xayoti, Yevropa kashfiyoti, Vikinglar, Amerikaning mustamlaka davri xayoti, Angliyaning mustamlakasi, siyosiy, ijtimoiy, iqtisodiy imkoniyatlar, mustamlakachilar va xukumat, mustaqillik xarakatlari, mustaqillik deklaratsiyasining imzolanishi, Buyuk imperiya ustidan g'alaba, yangi millatning shakllanishi,

yangi xukumatning tashkil etilishi, ijtimoiy reformalar, AQShda fuqarolar urushi va qayta qurish, sanoatlashtirish va reformalar, yangi maxsulotlarning yaratilishi va vojlantirilishi, tabiiy resurslar, AQShning jaxon urushlarida ishtiroki, AQShning ikkinchi jahon urushidagi tutgan o'рни.

11-mavzu. AQSH davlat tuzumi

AQShning davlat tuzilishi, qonun chiqaruvchi, ijro etuvchi va sud xuquq soxasi faoliyatlari, AQSH kongresi, AQSH Konstitutsiyasi va uning tarkibi, siyosiy partiyalar faoliyatlari, saylovlarni o'tkizish tartibi,

12-mavzu. AQSH davlat ramzlari

AQSH davlat ramzlari, bayrog'i, gerbi, madxiyasi, Ozodlik xaykali, milliy ramz sifatida qabul qilingan qushlari, xayvonlari va o'simliklari, va xokazolar.

13-mavzu. AQSH ta'lim tizimi

AQShning maktabgacha bo'lgan ta'limi, o'rta va oliy ta'limi, maktab formalari, maktab o'quvchilarinig xayoti, davlat va xususiy maktablar faoliyati, o'rta va oliy ta'limi, o'qishdan tashqari faoliyatlar-ijtimoiy, madaniy va sport faoliyatlari, nufuzli universitetlar, oliygoxlarga qabul qilish tartibi, imtixonlar, AQSH va Buyuk Britaniya ta'lim tizimi o'rtasidagi farqlar va o'xshashliklar.

14-mavzu. AQSH madaniyati

AQShning bayramlari, urf-odatlar, Yangi yil, Qirol Martin Luter kuni, Prezident kuni, Avliyo Valentin kuni, Avliyo Patrik kuni, Aprel xazil kuni, May bayrami, Xalqaro Onalar bayrami, Pasxa, Xotira kuni, Milliy Bayrog' kuni, Mustaqillik kuni, Otalar kuni, Ishchilar kuni, Kolumb kuni, Xellouen, Saylov kuni, Veteranlar kuni, Shukronalik kuni,

Iso payg'ambar kuni va boshqa bayramlarning nishonlanish urf odatlari, madaniyati.

15-mavzu. AQSH iqtisodi, sporti va ommaviy axborot vositalari AQSH iqtisodi, sanoati, ishlab chiqarish korxonalari hamda axborot uzatish vositalari. AQSH televideniya va radio kompaniyalari, nodavlat televideniye va radio tashkilotlari, televideniya litsenziyalash faoliyati, matbuot, gazeta va jurnallar turlari xamda faoliyatlari, internet, AQSH sport xayoti, beyzbol va ko'plab boshqa sport turlari faoliyatlari, Amerika madaniyati va mashxur joylari: muzeylari, memorial va monumentlari, AQSH poytaxti, Nyu-York, Beverli Xills, Liids qasri, Mark Tven, Abraxam Linkoln, Tomas Edison, Ernest Xeminguey, Teodor Ruzvelt, va boshqalar xaqida ma'lumot.

16-mavzu. Ingliz tili davlat tili hisoblangan mamlakatlar – Kanada Kanada geografiyasi, daryosi va tog'lari, iqlimi, urf-odatlar, geografik o'рни, joylashuvi, tog'lari, daryolari, ko'llari, mamlakatlar hududini tashkil etuvchi regionlari, muhim shaharlari va iqlimi, axolisi, ajdodlari, yer maydoni, o'simliklari va hayvonot dunyosi.

17-mavzu. Ingliz tili davlat tili hisoblangan mamlakatlar - Avstraliya

Avstraliya geografiyasi, daryosi va tog'lari, iqlimi, urf-odatlar, geografik o'рни, joylashuvi, tog'lari, daryolari, ko'llari, mamlakatlar hududini tashkil etuvchi regionlari, muhim shaharlari va iqlimi, axolisi, ajdodlari, yer maydoni, o'simliklari va hayvonot dunyosi.

18-mavzu. Ingliz tili davlat tili hisoblangan mamlakatlar - Yangi Zelandiya

Yangi Zelandiya geografiyasi, daryosi va tog'lari, iqlimi, urf-odatlar, geografik o'рни, joylashuvi, tog'lari, daryolari, ko'llari, mamlakatlar hududini tashkil etuvchi regionlari, muhim shaharlari va iqlimi, axolisi, ajdodlari, yer maydoni, o'simliklari va hayvonot dunyosi.

Mamlakatshunoslik fanidan davlat attestatsiya sinovlarining asosiy savollari

1. Geography, territories and climate of Great Britain
2. The history of Great Britain.
3. The Government system and symbols of G.B.
4. Education system of Great Britain
5. Holidays and traditions of GB
6. Economy, sport and media in GB
7. The USA, geography and population

8. The history of the USA
9. The Government system and symbols of the USA
10. Education system of the USA
11. Culture of the USA
12. Economy, sport and media in the USA
13. Famous cities of the USA
14. English-speaking countries. Australia
15. New Zealand
16. Canada
17. About English-speaking countries
18. The United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland
19. Geography and climate of Great Britain
20. The history of Great Britain
21. The Government system of G.B.
22. Symbols of G.B.
23. Education system of Great Britain
24. Schools in G.B
25. Famous Universities of Great Britain
26. Holidays and traditions of GB
27. Holidays and festivals of GB
28. Economy in G.B
29. Sport in G.B
30. Media in G.B
31. The USA
32. Famous cities of the USA
33. Geography and climate of the USA
34. The history of the USA
35. The Government system of the USA
36. Symbols of the USA.
37. Education system of the USA
38. Famous Universities of the USA
39. Holidays and traditions of the USA
40. Holidays and festivals of the USA
41. Economy in the USA
42. Sport in the USA
43. Media in the USA
44. Culture in the USA
45. Australia
46. New Zealand
47. Canada
48. England
49. Scotland
50. Wales
51. Sightseeing in G.B
52. Sightseeing in the USA
53. Political life of the UK
54. Parties in the UK.
55. Famous people of the UK
56. Famous people of the USA
57. George Washington
58. Famous cities of the U.K
59. London is the capital of the UK

60. Washington D.C.
61. William Shakespeare
62. The Royal family
63. Food in the U.K
64. Food in the USA
65. Famous people of the UK: M.Thatcher
66. Famous people of the USA: B.Franklin

Asosiy va qo‘shimcha o‘quv adabiyotlar hamda axborot manbaalari.

Asosiy adabiyotlar

1. Janet Cameron, The English-Speaking World. Cideb UK, 2012.
2. Yakubov I. English speaking countries. Tashkent, 2004.
3. Bakirova X.B, Xakimov X.I. Country Studies. Toshkent 2016.
4. Muminov A., Tuhtasinov I. Country Study. Tashkent, 2015.

Qo‘shimcha adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent, “O‘zbekiston” NMIU, 2017. – 29 b.
2. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta’minlash yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. “O‘zbekiston” NMIU, 2017.– 47 b.
3. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. “O‘zbekiston” NMIU, 2017. – 485 b.
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi “O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha harakatlar strategiyasi to‘g‘risida” gi PF-4947-sonli Farmoni. O‘zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to‘plami, 2017 y., 6-son, 70-modda

Internet saytlari

1. www.gov.uz -O‘zbekiston Respublikasi hukumat portal
2. www.lex.uz - O‘zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi
3. <http://www.britishcouncil.org>
4. <http://www.bbc.co.uk>
5. <http://www.uk.ru>
6. <http://encyclopedia.farlex.com>
7. <http://en.wikipedia.org>
8. <http://www.usa.gov>

“TILI O‘RGANILAYOTGAN MAMLAKATLAR ADABIYOTI”

fanining mazmuni

Ushbu fan talabalarda Buyuk Britaniya va AQSH adabiy jarayonining mantiqiy tarixiy rivojlanishi va muhim hodisalari haqidagi tasavvurni shakllantiradi. Fanni o‘qitishda boshqa Yevropa mamlakatlari adabiyoti tarixidan keltirilgan faktlardan ham o‘z o‘rnida foydalaniladi.

Chet tilida badiiy adabiyotni o‘qish va mazmunini anglash, chop etilgan badiiy asarlar, davriy matbuot nashrlarida bu soha bo‘yicha bayon etilgan asosiy voqea-hodisalar to‘g‘risida o‘qib, ma’lumotga ega bo‘lish hamda ularni og‘zaki so‘zlab berish, mazmunini yozma bayon etish kabi fan doirasida o‘rganiladigan masalalar talabalarning kelajakdagi kasbiy faoliyatlarida katta ahamiyat kasb etadi. Ushbu fandan o‘tiladigan ma’ruza, seminar mashg‘ulotlarida matn bilan ishlash asosida talabalarning nutqiy malakasini oshirish orqali turli xil nutq uslublarini egallash imkoniyati yaratiladi.

Mashg‘ulotlarda asosiy e’tibor kommunikativ yondashuvga qaratiladi. Tili o‘rganilayotgan mamlakat adabiyoti tarixi fani umumkasbiy fanlar blokiga kiritilgan bo‘lib,

o'quv rejasidagi boshqa nazariy va amaliy kurslar bilan birgalikda ingliz tili bo'yicha har tomonlama yetuk mutaxassis tayyorlashga yo'naltirilgan.

Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarni Buyuk Britaniya va AQSH adabiyoti namoyandalari va ularning asarlari bilan tanishtirish jar ayonida klassik namunalarni tahlil qilish, ulardagi nazariy va amaliy bilimlarini shakllantirish, ta'limiy – tarbiyaviy va badiiy -estetik ruhni tarbiyalash. Ushbu maqsadga erishish uchun fan talabalarni Buyuk Britaniya va AQSH adabiyoti tarixi bilan tanishtirish, adabiyot yo'nalishlari va adabiy ijodning muammolari va komponentlarini yoritish, adabiy jarayondagi o'zaro aloqani ko'rsatish, hamda ilmiy dunyoqarashini shakllantirish vazifalarini bajaradi.

Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

1-Modul. Buyuk Britaniya adabiyoti

1-mavzu. Fanga kirish. O'rta asrlar adabiyoti

Buyuk Britaniya va AQSH adabiy jarayonlarining tarixiy rivojlanishi va muhim hodisalari. Buyuk Britaniya va AQSH adabiyotini jahon adabiyoti rivojiga qo'shgan hissi. Ilk o'rta asrlar Buyuk Britaniya adabiyotining asosiy yo'nalishlari va uning ingliz tili rivojlanishiga ta'siri. German qabilalari va inglizlar. Ijtimoiy tuzum va madaniy hayot. Kelt qabilalari, Rim imperiyasining bosqinchilik siyosati va anglo-saks hamda yutlar. V-VI asrlardagi ingliz adabiyoti. Qadimgi va ilk o'rta (I-X) asrlar anglosaks adabiyoti yodgorliklari. «Beovulf» dostoni va xalq og'zaki ijodiyoti materiallari asosida folklor g'oyalarini mifologik nuqtai nazardan tahlil etish.

Eposlarning yaratilishi va yozib olinishida xristian xattotlarining o'rni. VIII-X asrlardagi ijtimoiy hayot va adabiyot. XI-XIII asrlarda Buyuk Britaniyaning normandlar tomonidan zabt etilishi va uning adabiyotda ifodalanishi.

2-mavzu. Ilk uyg'onish davri

Ilk uyg'onish davri madaniyati va O'rta asrlar adabiyoti tushunchasi. O'rta asrlarda antik va madaniy merosning o'rni. XIV asr xalq harakatlari davrida ijtimoiy va g'oyaviy ziddiyatlarining adabiyotda ifodalanishi. J.Choser – o'rta asrlar adabiyotining demokratik an'analarini umumlashtirgan san'atkor Buyuk Britaniya ilk renessans davri adabiyotining jarchisi. J.Choserning «Kenterberi hikoyalari» asarida hayotning haqqoniy aks ettirilishi. U.Leglend ijodi hamda ingliz realizmi. U.Leglendning “Qo'shchi Pyotr haqida xayol” asarida dehqon obrazining ifodalaniish va ideallashtirilishi.

3-mavzu. Uyg'onish davri adabiyoti

G'arbiy Yevropa adabiyoti. Uyg'onish davri haqida tushuncha. Buyuk Britaniya adabiyotida uyg'onish davri. Tomas Mor – ingliz uyg'onish davri adabiyotining vakili. T.Morning «Utopiya» asari. Drama va teatrning paydo bo'lishi hamda rivojlanishi. F.Bekon va K.Marloning ijodiy faoliyati. Buyuk ingliz adibi Uilyam Shekspir ijodining umumjahon ahamiyati. Shekspir ijodining davrlarga bo'linishi. Shekspir asarlaridagi tarixiy voqealar va syujetlar manbalarining muammolari. U.Shekspir sonetlari va komediyalari. Ularda hayot tarzi va hayotbaxsh xususiyatlarning aks ettirilishi.

4-mavzu. U. Shekspir tragediyalari va tarixiy dramalari

U.Shekspir xronikalari va fojeaviy asarlari. «Romeo va Julietta» - o'rta asr fanatizmi ustidan g'alaba qilgan buyuk insoniy sevgini kuylovchi asar. Ijtimoiy kuchlar ziddiyati – fojea negizi. Qaxramonning shaxsiy fojeasi zamonning ijtimoiy konfliktini darajasiga ko'tarilishi. “Gamlet”, “Otello”, “Qirol Lir” – Shekspir ijodining yangi davri. Fojeaning ijtimoiy, tarixiy falsafasi va psixologik muammolari. Shekspir asarlarida tarixiy voqealar hamda badiiy to'qima. Shekspir ijodida g'oya va obrazlarning ko'pligi, realizm va xalqchillik. U. Shekspirning tarixiy dramalari va ularning Buyuk Britaniya tarixida ahamiyati.

5-mavzu. XVII asr ingliz adabiyoti.

B.Jonson ijodi. «Seyan: uning yemirilishi», «Katalina: uning isyoni» tragediyalarida absolyut hokimiyatga qarshi kurash g'oyasining aks etishi. B.Jonson komediyalarida ingliz hukmron doiralarning satirik obrazi. “Alkimyogar” komediyasi. Restavratsiya davrining adabiyotga bo'lgan ta'siri. J.Milton ijodi. «Yo'qotilgan jannat» epik poemasi siyosiy

voqealarning tasvirlanishi, Milton dunyoqarashidagi ziddiyatlar. Antik madaniyatni yuqori baxolashi, «Topilgan jannat» asarlarida zulmga qarshi kurash. «Samson-kurashchi» asarida davrning aktual masalalari. J. Milton ijodiga diniy manbalarning ta'siri. J. Draydning adabiy merosi va asosiy asarlari. «Annus Mirabilis» poemasida ijtimoiy hodisalar tasviri. Yozuvchining satirik asarlari: «Absalom va Axistofel» va «Mak Flekno»

6-mavzu. XVIII asr ingliz ma'rifatchilik adabiyoti

Ingliz adabiyotida ma'rifatchilik davrining o'ziga xosligi. Jurnalistikaning taraqqiyoti. Ma'rifatchilikning ikki yo'nalishi. D.Defoning jurnalistik faoliyati, asarlarida jamiyatning chirkin hayotini haqqoniy tasvirlashi. Defo badiiy uslubining o'ziga xosligi. Defo – adabiyotning xalqchilligi uchun kurashchi. D.Defo - ma'rifiyrealistik romanlar ijodkori. «Robinson Kruzo» asarining ma'rifiy ahamiyati. Defo romanlari roman janri taraqqiyotida asosiy bosqich sifatida. Jonatan Svift – XVIII asrning yirik adabiy tanqidchisi va ijodkori. Sviftning estetik qarashlari. Svift ijodida xalq masalasi. Svift va satira. «Gulliverning sayohatlari» romani - ingliz hayotining tanqidiy umumlashmasi sifatidagi asar. Asarda Angliyadagi hukmron sinfning chirkin urf-odatlar, davlat siyosati, fan va madaniyatga yozuvchining munosabati. Svift ideali va Gulliver obrazi. Sviftning estetik qarashlari. Svift fantastikasining realistik negizi.

7-mavzu. Yetuk ma'rifatchilik davri adabiyoti.

Buyuk Britaniya ma'rifatchilik adabiyotining so'nggi davri. G.Fildingning ijodiy faoliyati. Filding roman janri ustasi sifatida. Filding romanlarida ijobiy qahramon va obrazlar muammosi. Tom Jons obrazi. Xarakterni qarama-qarshiliklar orqali hamda rivojlanishda ochib berishga intilish. Filding romanlarida syujet qurish tamoyillari va tipiklashtirish muammosi. Ingliz realistik romanining rivojida T.J.Smollet ijodining ahamiyati. Uning asarlarida satira vositalarining chuqurlashtirilishi. Setimentalizm oqimini paydo bo'lishi. S. Richardson va L. Stern ijodiy faoliyati. R.Sheridan ijodi va uning komediyalari.

8-mavzu. XIX asr ingliz romantizm adabiyoti.

Buyuk Britaniya adabiyotida romantizm va uning o'ziga xos xususiyatlari. R.Berns – buyuk shotland shoiri va uning ijodiy faoliyati. U.Bleyk she'riyati va uning ingliz adabiyoti tarixidagi o'rni. U.Bleykning ijodiy falsafiy faoliyati. «Ko'l maktabi» va «Angliya inqilobiy romantizmi» tushunchalari. «Leykistlar»ning adabiy novatorligi. Uilyam Vordsvord, Samuel Kulrij, Robert Sautilar ijodi, sheriylarini asosiy mazmun va g'oyalari.

9-mavzu. Taraqqiyparvar romantizm vakillari

Taraqqiyparvar romantizmni tarixiy negizlari va asosiy vakillari. J.Bayronning hayoti va ijodi. «Chayld Garoldning ziyorati» dostonida Yevropa mamlakatlari milliy ozodlik harakati haqidagi romantik qarashlari, uning siyosiy ahamiyati, Bayronning – «Sharq dostonlari», «Don Juan» asarlarida adabiy novatorligi. Romantizm va realizm uslublarining bog'lanib ketishi. P.B.Shelli va J.Kitslarning ijodiy faoliyati. Valter Skott - tarixiy roman janrining asoschisi. Uning asarlarida Angliya, Shotlandiya va Yevropa kontinenti o'zaro munosabatlarida tarixiy tub burilishlarning aks etishi. «Ayvengo» va «Tumor» romanlarining xususiyatlari. Jeyn Ostin hayoti va ijodi. Yozuvchi romanlarida ayol mavqei va jamiyatdagi tutgan o'rni masalasining ifodasi.

10-mavzu. XIX asr Buyuk Britaniya adabiyotida ijtimoiy realizm oqimi

XIX asrning 30-50 - yillarda realizmning ingliz adabiyotida yetakchi uslub sifatida qaror topishi. Viktorian davr adabiyoti tushunchasining shakllanishi. CH.Dikkens-ingliz tanqidiy realizmining yirik vakili. Ch.Dikkens ijodining davrlarga bo'linishi. Ch.Dikkensning estetik qarashlari va uning ijodidagi demokratik an'analar. Ilk asarlari ("Boz ocherklari", "Pikvik klubi xotiralari"). Dikkensyumorist. "Oliver Twist" va "Nikolas Nikklbi" romanlarida sotsial mavzu. Dikkensning Amerikaga safari va uning adib ijodida aks etishi ("Amerika xotiralari" va "Martin Chezvt"). Dikkens va chartizm. "Rojdestvo hikoyalari". "Dombi va uning o'g'li" romani. Adibning 50-yillar boshlaridagi ijtimoiy romanlari ("Sovuq uy", "Og'ir kunlar", "Mitti Dorrit"). U.Tekkerey ijodining davrlarga bo'linishi. Uning asarlarida hajviy yo'nalish.«Manmanlik yarmarkasi» - qahramonsiz asar sifatida. «Genri Esmond», «Nyukoms» va boshka asarlarida ingliz jamiyatini ifodalanishi. U. Kollinz ijodi ("Oq kiyingan ayol", "Oy toshi" asarlari). Viktorian davri she'riyati. A.Tennison va Brauninglar she'riyati.

11-mavzu. XIX asr Buyuk Britaniya ayol yozuvchilari

Ingliz realizm rivojida ayol yozuvchilar roli. Opa-singil Brontelar ("Jeyn Eyr", "Momoqaldiroqli dovon", "Agnes Grey"). E.Gaskell ("Meri Barton", "Shimol va Janub", "Ayollar va qizlar") romanlari. J.Eliot ijodi. ("Flossdagi tegirmon", "Midlmarch" asarlari). Ayol obrazining yangicha tasvirlanishi. Ingliz ayolini jamiyatda tutgan o'rni va mavqei. Viktorian ayol obrazi. Zamonga oid ijtimoiy muammolarni yoritilishi.

12-mavzu. XIX asrning oxiri va XX asrning boshlari Buyuk Britaniya adabiyoti

Viktorian davrning sunggi bosqichi. T.Gardi hayoti va ijodi. Uning asarlarida tushkunlik va fatalizm kayfiyatlari. Romanlardagi qishloq hayoti tasviri, odob-ahloq masalasi. Ingliz detektiv janrining rivoji. Artur Konan Doyle ushbu janr rivojiga qo'shgan hissassi. Edvardian davr adabiyoti. Buyuk Britaniya adabiyotida yangi yo'nalishlarning paydo bo'lishi. Estetizm oqimining asosiy g'oyalari. O'Uayldlarning ijodida "San'at faqat san'at uchun" g'oyani ifodasi.

G.J.Uellsning ijtimoiy-falsafiy fantastikasi. ("Vaqt mashinasi", "Ko'rinmas odam", "Dunyolar kurashi") asarlari. R.Kipling. Inson faolligi va mardligining ulug'lanishi. "Changalzorlar kitobi", "Nur so'ndi" va "Kim" asarlarining badiiy ahamiyati. "Agar" shyerini didaktik ahamiyati.

13-mavzu. XX asr Buyuk Britaniya adabiyoti

J.Golsuorsi va uning "Forsaytlar haqida saga" asari. Adib ijodida XIX asr realizmi an'analari. XX asr birinchi yarimida Buyuk Britaniya ijtimoiy hayetini romanlarda tasvirlanishi. Ingliz dramasiidagi yangi davr. B.Shouning adabiy-tanqidiy faoliyati. B.Shou va fabian jamiyati. B.Shou ijodida urush va mustamlakachilikka qarshi kayfiyatlarning aks ettirilishi. B.Shou va "Mustaqil teatr". B.Shou dramaturgiyasi ("Yoqimli pyesalar", "Yoqimsiz pyesalar", "Puritanlar uchun pyesalar"). "Pigmalion" pyesasida til o'rganish va sof til masalasi.

14-mavzu. I va II jahon urushi davrida Buyuk Britaniya adabiyoti

Birinchi va ikkinchi jahon urushlarining adabiyotga bo'lgan ta'siri. Shu davrda yangi adabiy yo'nalishlar rivoji. Modernizm san'at va adabiyotda. Modernizm turlari, uslublari va asosiy g'oyalari. "Yo'qotilgan avlod" tushunchasi. Richard Oldington va uning "yo'qotilgan avlod"ga bag'ishlangan romani "Qahramonning o'limi". Muallifning I jahon urushiga munosabati. Vera Brittaning "Testament of Youth" avtobiografik romanida insonparavrlik va tinchlikparvarlik g'oyalari. Rupert Bruks, Zigfrid Sassun, Uilfred Ounlarning urushga qarshi shyeriyati. J.Joys va ingliz modern nasrining taraqqiyoti, V.Vulf ijodida yangi tasvir vositalarining qo'llanilishi. T.S.Eliot ijodida ingliz modern she'riyatining namoyon bo'lishi. U.Moem hayoti va ijodi. S. Moem ijodiga modernizm ta'siri. Realistik va naturalistik unsurlarning birikishi. S.Moem - hikoyanavis. Antiutopiya roman taraqqiyoti. O.Xakslining "O, ajib yangi dunyo" va J.Oruellning "Xayvonlar fermasi" romanida ijtimoiy hayot tasvirlanishi.

15-mavzu. II jahon urushidan keyingi Buyuk Britaniya adabiyotining taraqqiyoti

Ikkinchi jahon urushidan keyingi Buyuk Britaniya adabiyoti. Postmodernizm tushunchasi. CH.Snou ijodini ingliz adabiyotiga bo'lgan tasiri. Ijtimoiy masalari tasviri. Ekzistensializm falsafasi namoyandalari – U.Golding, Ayris Merdok, Myuriel Spark, Dj.Faulz. Uilyam Golding ijodiy uslubiyaatida zamonaviy g'oyalarning realistik aqidalar bilan mushtarakligi. Ayris Merdok ijodida ekzistensializm falsafasi. Ingliz adabiyotida "Antikolonial roman" (D.Oldridj, N.Lyuis), "Ishchi roman"i (A.Sillitou, Sid Chaplin), "Jahldor yosh avlodi" dramasi (J. Osborn) va romanlari (K.Emis, D.Ueyn)larning ijodiy muammolari. G.Grin ("Yuvosh amerikalik", "Komediya") asarlarining xususiyatlari.

16-mavzu. Zamonaviy Buyuk Britaniya adabiyoti

XX asrning oxirida ingliz adabiyoti taraqqiyotining o'ziga hosligi. Neoviktorian adabiyotini paydo bo'lishi (A. Bayyett, J. Ris, P. Akroyd, Ch.Pallisser va boshqalar). Fentezi janri taraqqiyoti. J.R. Tolkiyen, K.S. Lyus, J. Roulinglar ijodi. Ushbu davr ingliz she'riyati. "Liverpul shoirlari" ijodi (B. Peyten, Adrian Xenri, R. Makgaff) asarlari. "The movement" shoirlari (F. Larkin, E. Djennings, J. Jozef va boshqalar). Yangi avlod yozuvchi ayollarining ijtimoiy hayotdagi ayol timsoliga munosabati masalasi. Doris Lessing, Keyt Atkinson, Margaret Drebbel va Syuzen Xilllarning ijodiy faoliyati. Ingliz adabiyotida turli davr Nobel mukofoti

laureatlari. Ingliz adabiyoti va ingliz tilida yozilgan adabiyot tushunchalari (English literature and Literature in English). K. Isiguro, Xanif Kureyshi ingliz "multimadaniyat"(multicultural literature) adabiyot vakillari sifatida. XXI asrning boshlarida ingliz adabiyoti taraqqiyoti. Devid Mitchel va Zadi Smit asarlari.

2-Modul. AQSH adabiyoti

17-mavzu. Amerika kolonial davri adabiyoti

AQSH adabiyoti va uning jahon madaniyatida tutgan oʻrni. AQShning tarixiy rivojlanishi xususiyatlari va amerika adabiyotida milliy oʻziga xoslik muammosi. Adabiy jarayonning davrlarga boʻlinishi. XVII-XVIII asrlar adabiyoti va uning oʻziga xos xususiyatlari. Hindu qabilalarining xalq ogʻzaki ijodi namunalari. XVIII asrda Amerika qitʼasida mustamlakalashtirish davrining yakunlanishi. Shimoliy Amerikadagi ozodlik harakati. Mustaqillik va AQShni barpo etish uchun kurash va bu jarayonlarning adabiyotda aks etishi. Mahalliy aholi madaniyati. Milliy adabiyot shakllanishining boshlanishi. AQSH adabiyoti uchun Yevropa anʼanalari va maʼrifatchilik falsafasining ahamiyati.

18-mavzu. Amerika maʼrifatchilik davri adabiyoti

Amerika maʼrifatchilik davri (1776-1820) adabiyotining oʻziga xos xususiyatlari. Amerika maʼrifatchilik adabiyoti. Maʼrifatchilik adabiyoti jurnalistikasi. AQShning birinchi milliy shoiri F.Freneo shyeriyatining gʻoyalari. Uning ijodida klassitsizm va romantizm adabiyotiga xos xususiyatlarning uygʻunligi ("Zulmatdagi uy"). R.Braunning ijodiy faoliyati ("Edgar Xantli"). Shimoliy Amerika maʼrifatchilarining faoliyati va publitsistikasi. Benjamin Franklin – buyuk Amerika mutaffakiri, qomusiy olim. "Bechora Richard almanaxi" asari va didaktik janr taraqqiyoti. T.Peynning "Sogʻlom idrok" pamfletida ozodlik uchun kurash

19-mavzu. Amerika adabiyotida romantizm va transidentalizm

Ilk romantizm davri. V. Irving, J.F.Kuper asarlari va ularning xususiyatlari. V.Irving ijodida Amerika oʻtmishining badiiy romantikasi ("Rip Van Vinkl"). Irving romantizmi xususiyatlari. F.Kuper ijodi ("Josus", "Pionerlar", "Soʻngi Mogikan"). Uning romantik uslubi xususiyatlari. "Charm Paypoq haqidagi roman"lar turkumi. F.Kuperning 40-50-yillardagi ijtimoiy romanlari. "Gotik romantizm" tushunchasi. A.E.Po ijodi, uning davrlarga boʻlinishi. A.E.Po hikoyalari va lirikasida 30-40-yillardagi Amerika ijtimoiy hayotidagi kayfiyatlarning pessimizm, qoʻrquv kabilarning aks etishi. Yozuvchining Amerika adabiyotida "gotik romantizm" rivojiga qoʻshgan hissasi. U.Xotorn ijodi va unda Amerika oʻtmishining ifodalanishi. ("Alvon harf"). G. Melvill ijodi. "Mobi Dik" romani. Romanda falsafiy timsolning oʻrni. Melvill ijodining uslubiy xususiyatlari. "Boston transidentalizm maktabi". X.D.Torro va R.U. Emerson hayoti va ijodi. Yozuvchilarning shyeriyatlarida individual shahs qobiliyatlariga ishonchni ifodalanishi. Inson va tabiat uygʻunligi. Uolt Uitmen ijodiy uslubining xususiyatlari. Uning amerika sheʼriyatiga kiritgan uslubiy yangiliklari, xalq ogʻzaki ijodi bilan aloqasi. U.Uitmen ijodining asosiy mavzulari va badiiy shakllari. "Maysa yaproqlari" toʻplami. Shoir ijodining uslubiy xususiyatlari. Emili Dikkenson, Margaret Fuller shyeriyatidagi asosiy mavzular.

20-mavzu. Amerika adabiyotida abolitsionizm

Abolitsionizm tushunchasi. G.Bicher Stou va uning «Tom togʻaning kulbasi» asari. Quldorlik tuzumining qoralanishi. Shimol va Janub oʻrtasidagi fuqarolar urushi va uning adabiyotda aks ettirilishi G.Longfello ijodi va dunyoqarashi. Irqchilik va quldorlikning tanqidi. "Qullik qoʻshiqlari", "Gayavata haqida qoʻshiq" asarlarida hindular mavzusi. Longfello lirikasida tabiat mavzusi.

21-mavzu. XIX asrning oxiri XX asr boshlari Amerika adabiyotida realizm

Realizm. XX asr boshi realizmida romantik unsurlar. "Asrlar boʻsagʻasi"da AQSH adabiyotida yoʻnalishlar kurashi. U.D.Xouells va X.Djeyms ijodlari. Mark Tven hayoti va ijodi. Yozuvchining ilk asarlarida xalq ogʻzaki ijodi anʼanalarining aks etishi va ijodining davrlarga boʻlinishi. M.Tvenning Tom Soyver, Gek Finn haqidagi romanlari va AQShda tanqidiy realizmning shakllanishi. Tven feodalizm tanqidchisi ("Shahzoda va gado"). M.Tven romantizm va realizm xususida. ("Fenimor Kuperning adabiy gunohlari"). "Yankilar qirol Artur saroyida"

romani: uning janr xususiyatlari. M.Tven satirasi, uning evolyutsiyasi. Ijodining so‘nggi yillaridagi ziddiyatlar. O'.Genri qisqa hikoyalar ustasi sifatida. Muallif ijodining uslubiy o‘ziga hosligi. Hikoyalarda ijtimoiy hayot, ezgulik tasviri. J.London ijodining davrlarga bo‘linishi. “Shimol hikoyalari” to‘plami. Yozuvchining dunyoqarashidagi ziddiyatlar, “Martin Iden” avtobiografik roman sifatida. XIX asr oxiri adabiyotida naturalizm. F.Norris va S.Kreynlarning Amerika adabiyoti rivojlanishida tutgan o‘rni. Inson va jamiyat mavzusi.

22-mavzu. XX asr boshida Amerika adabiyoti

Teodor Drayzer ijodi va XX asr Amerika adabiyotida realizmning rivojlanish yo‘llari. T.Drayzerning adabiy novatorligi (“Amerika fojeasi”, “Jenni Gerxardt”, “Bahtiqaro Kerri”). Jon Rid hayoti va ijodi. “Dunyoni qaxshatgan 10 kun” romani. 20-yillar AQSH adabiyotida ijtimoiy realizm. Epton Sinkler va Sinkler Lyuislarning ijodi, ularning asarlarida Amerika hayotining ta’sviri. Epton Sinklarning “Changalzor” romanidagi asosiy g‘oya va muammolar. Sinkler Lyuis va uning “Asosiy ko‘cha” va “Bebbit” romanlari. Keyt Chopin ijodi va badiiy asarlarida ayollar xayotini ifodalanishi.

23-mavzu. XX asr Amerika “yo‘qotilgan avlod” adabiyoti

Amerika modernizmi. E.Xeminguey ijodida birinchi jahon urushi mavzusining aks ettirilishi. E.Xeminguey «O‘zini yo‘qotgan avlod» jarchisi sifatida. “Alvido, qurol” romani. Matn ostida ma’no - “Aysberg” tamoyili. E.Xeminguey ijodining so‘nggi davri. «Chol va dengiz» asari. F.S.Fitsjeraldning “Buyuk Getsbi” romani. Sh.Anderson ijodida psixologik novellanavislik va AQSH adabiy an‘analari. Dos Passos va “AQSH” trilogiyasi. AQSH adabiyotida janub mavzusi. Uilyam Folkner ijodining o‘ziga xos xususiyatlari. Snopslar oilasi haqida trilogiya. Folkner romanlarida janub, psixologizm, zamon muammolari. 1930 yillarda iqtisodiy inqiroz va adabiyot. “Buyuk dipressiya” adabiyoti. Jon Steynbek ijodida umidsizlik va ishonch g‘oyasining o‘ziga xos ifodasi. Erskin Kolduel va uning hikoyalari.

24-mavzu. XX asr davomida afro-amerikalik adabiyot taraqqiyoti

1910-1930 yillarda Xarlemda Uygonish davri. Afro-amerikalik yozuvchilar ijodi va ularning o‘z fuqarolik huquqlari uchun kurashi. Afro-amerikalik yozuvchilarning ijtimoiy xarakatlari. Klod Makkey, B. Vashington, Lengston Xyuz, Zora Xyorston ijodi. XX asr ikkinchi yarimida afro-amerikalik yozuvchilar ijodi va asosiy mavzular evolyutsiyasi. R.Rayt, Dj.Bolduin, R.Ellison romanlardagi irqchilik masalasi. Toni Morrison - yangi avlod ayol yozuvchisi. Morrison asarlarining xalqaro miqyosda e’tirofga sazovar bo‘lishi. «Samoviy ko‘z» asari. Murakkab, ma’naviyat o‘ta chuqur ifodalangan romanlarida qoratanli insonlarning o‘zligini anglash muammosining ifoda etilishi. Morrison ijodida («Suyukli») oq va qoratanlilar orasidagi munosabatlar masalasining hal qilinishi. Maya Angelu roman, hikoya va she’riyati.

25-mavzu. II jahon urushidan keyingi davr adabiyotida realizm

50-60 yillardagi yoshlar harakati. “Bitniklar avlodi” R.P.Uorren, Dj.Keruak, A.Ginzberg. D.Selindjer romanlarida yosh avlod masalasi., I.Shou, Dj.Djons, N.Meyler, K.Vonnegud, D.Xeller – urushda qatnashgan yozuvchilarning ijodiy faoliyati. II jahon urush tasviri.

Xujjatli roman taraqqiyoti. Trumen Kapote hujjatli badiiy nasri va “Sovuq qon” romani.

26-mavzu. XX asr Amerika dramaturgiyasi, fantastikasi va detektiv janri.

XX asr Amerika dramaturgiyasida ijtimoiy hayot tasviri. Yujin O’Nil, Edvard Olbi, Artur Miller, Tenessi Uilyams, Lilian Xelmen, Sem Sheppard dramaturgiyasi. Amerika ilmiy fantastika taraqqiyoti. R.Bredberi, A.Azimov, S.King ilmiy fantastikalarida ijtimoiy mavzular ifodalanishi. Detektiv romanlar. D. Xemmet va U. Leguinlarni zamonaviy amerika detektiv janri rivojiga qo‘shgan hissasi. Yangicha detektiv obrazi. J. Grishem ijodiy faoliyati.

27-mavzu. Amerika adabiyotida ayol yozuvchilar

Yudora Uelti, Joys Karol Uots, Elis Uolkerlarning Amerika adabiyoti rivojiga qo‘shgan hissasi. Qo‘shma Shtatlarning laureat shoirasi Rita Davning asarlari. Yamayka Kinsayd, Toni Kedi Bambara va Uolker zamonaviy romannavislar ijodida nazarga yaqin va ishonchga sazovor odamlarning orzulari va omadsizliklarining tasvirlanishi.

28-mavzu. Zamonaviy Amerika adabiyoti

Zamonaviy Amerika adabiyoti. Ijodiy oqimlar, uslub va mahorat masalasi. Dj.Gardner, Dj.Apdayk, Sol Bellou, Charlz Rayt, J.Grexemlarning ijodiy faoliyatlari. AQShda “multimadaniyat”(multicultural literature) adabiyot vakillari. Xindus amerika adabiyoti, Xitoy amerika adabiyoti, Yaxudiy amerika adabiyoti, Lotin amerika adabiyoti (Chikano adabiyoti) va boshqalar.

Tili o‘rganilayotgan mamlakatlar adabiyoti fanidan davlat attestatsiya sinovlarining asosiy savollari

1. Contemporary English Literature: Neo-Victorianism
2. Modern English fantasy genre: J. R. Tolkien, C. S. Lewis, J. K. Rowling
3. Modern English poetry: — Liverpool poets
4. Feminism in English literature of 21 century: D.Lessing, K.Atkinson, S.Hill.
5. Multicultural representatives of English literature: K.Ishiguro, H.Kureishi
6. D. Mitchell and Z. Smith as a prominent writers of English literature
7. Contemporary American Literature: J. Gardner, J. Updike, S. Bellow.
8. Early medieval English literature
9. The formation of medieval English literature
10. Shakespeare's lyrics and comedies.
11. Historical chronicles, dramas and tragedies of Shakespeare
12. Literature of the English Enlightenment of the XVII-XVIII centuries
13. XIX century English romantic literature
14. Realism in nineteenth-century English literature
15. Female writers of 10th and 11th century English literature
16. English literature of the late eleventh and first half of the twentieth centuries
17. The development of English fiction
18. English literature and the second world war
19. English drama of the 20th century
20. English literature of the second half of the twentieth century.
21. Modernism in English literature.
22. American Enlightenment Literature
23. The adventure genre in American novels
24. Abolitionism in American literature
25. Transcendentalism in American literature
26. Realism in twentieth-century American literature
27. Literature of the “Lost Generation”
28. American literature of the second half of the twentieth century
29. American literature of the first half of the twentieth century
30. African-American literature
31. The development of the detective genre in American literature
32. The development of the fantasy genre in American literature
33. Twentieth Century American Dramaturgy
34. American literature of the late twentieth and early twenty-first centuries.
35. National beginnings in American literature
36. Anne Bradstreet and Puritan literature
37. American literature at the beginning of the 17th century.
38. Romanticism and Reason in American literature
39. The American Short Story: 19th Century Developments
40. Realism and Reaction in American literature
41. Naturalism in American literature.
42. Jack London as writer of realism
43. Poetry Foundation in American literature. Poetry of Samuel Taylor Coleridge

44. Prose in American Literature. Theodore Dreiser
45. Modernism in American literature.
46. American Drama and Oscar Wilde
47. Literature of the 15th century
48. Renaissance period in English literature
49. The beginning of Modern English literature.
50. Restoration period in the English literature (1660-1700)
51. English literature in the 18th century.
52. The Augustan Age (1700-1750).
53. The Age of Johnson (1750-1784)
54. Old English literature. The Story of Beowulf.
55. Geoffrey Chaucer and "Canterbury tales"
56. Humor and satire in W. Shakespeare's comedies.
57. The reflection of heroism in the novels of E. Hemingway.
58. C. S. Lewis as a representative of Modern English fantasy genre.
59. Problems of childhood and education in Ch. Dickens' works.
60. Literary analysis of "Utopia" by Sir Thomas More.
61. Early medieval period of English literature.
62. Sir Francis Bacon and his role in development of theatre.
63. Prose writing in John Milton's "Paradise Lost".
64. The year of wonders, historical poem "Annus Mirabilis" by John Dryden.
65. The analysis of Christopher Marlowe's "Carp Diem Poetry".
66. Charles Dickens as a founder of Christmas genre in British literature.
67. Aldous Huxley and his dystopian novel "The Brave New World".
68. The development of Restoration drama.
69. The development of early American Literature.
70. Personality issue in T. Dreiser's works.
71. Daniel Defoe on women education by analyzing a novel "The Education of Women".
72. The analysis of satire "Gulliver's Travels" by Jonathan Swift.
73. The Literary analysis of "The History of Tom Jones, a Foundling" by Henry Fielding.
74. The analysis of comedy "The school for Scandal" by Richard Brinsley Sheridan.
75. D. Mitchell and Z. Smith as a prominent writers of English literature
76. Women images in Richardson's "Pamela".
77. Romantic prose in the works of William Wordsworth.
78. Samuel Taylor Coleridge, his life and works.
79. The Literature of the 7th and 11th centuries. Anglo-Saxon Literature.
80. Samuel Johnson and literary analysis of his works.
81. Ben Jonson and his Comedies.
82. The theme of "Love" in Shakespeare's works.
83. Women images in Shakespeare's comedies.
84. Political idea in the historical chronic of Shakespeare's "Henry IV".
85. Satire in the comedy "School for Scandal" by R. Sheridan
86. The development of American Postwar Literature.
87. The development of American Contemporary Literature, 1970 to Present.
88. Love in tragedy "Othello".
89. The theme of motherland in Robert Burn's poetry.
90. English romanticism and its development.
91. Old English Literature: the analysis of epic poem "Beowulf".
92. Image of social life in works of L. Sinkler.
93. Man and nature in "North stories" of J. London.

94. Walter Scott – a founder of a genre of a historical novel in English literature.
95. Women-writers in English literature.
96. Theodore Dreiser. Writing style: “Sister Carrie”
97. The reflection of heroism in the novels of E. Hemingway.
98. Philip Freneau’s contribution to American Literature.
99. Allan Poe is a master of the prose tale.
100. The Revolutionary Period in the history of American literature.
101. Struggle for freedom in works of T. Paine.
102. The fight against slavery in works of B. Stowe.
103. Eccentricity of T.S. Eliot’s poetry.
104. Image of Amir Temur in works of E. Poe.
105. “Multicultural” representatives of American literature.
106. Ideas of enlightenment in works of B. Franklin.
107. Struggle for freedom in works of F. Freneau.
108. Henry David Thoreau is a representative of movement “Transcendentalisms”.
109. Poetry of Walt Whitman.
110. Ralph Waldo Emerson. “On Nature”. Plot analyzing.
111. American Poetry in the early 20th century.
112. Herman Melville “Moby Dick”. Plot analyzing.
113. Colonial American Literature. First American Novels
114. William Faulkner is a father of Modernism: “Ulusses”.
115. The Second World War in American literature.
116. Sinclair Lewis. “Babbit”. Writing style and Plot analyzing.
117. The Post war novel. Harper Lee: “To Kill Mockingbird”.

Asosiy va qo‘shimcha o‘quv adabiyotlar hamda axborot manbaalari.

Asosiy adabiyotlar

1. A companion to American Literature and Culture. Edited by Paul Lauter. UK: Blackwell Publishing. 2010. 770p.
2. Bakoeva M. Muratova E., Ochilova M. English Literature. Tashkent 2010
3. English literature from the 19th century through today / edited by J.E. Luebering. p. cm. — (The Britannica guide to world literature) by Britannica Educational Publishing New York. 2011
4. English literature from the Restoration through the romantic period / edited by J.E. Luebering.—1st ed.p. cm.—(The Britannica guide to world literature) by Britannica Educational Publishing New York. 2011
5. Richard Gray. A History American Literature. Third Edition. Blackwell Publishers Ltd 2012. UK

Qo‘shimcha adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent, “O‘zbekiston” NMIU, 2017. – 29 b.
2. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta’minlash yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. “O‘zbekiston” NMIU, 2017. – 47 b.
3. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. “O‘zbekiston” NMIU, 2017. – 485 b.
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi “O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha harakatlar strategiyasi to‘g‘risida” gi PF-4947-sonli Farmoni. O‘zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to‘plami, 2017 y., 6-son, 70-modda
5. Angela Vietto. Research Guide to American Literature: Early American Literature, 1776–1820. New York. 2010.
6. Benjamin Franklin. Research Guide to American Literature: Colonial Literature, 1607–1776. New York. 2010.

Internet saytlari

1. <http://youreng.narod.ru/teoper.html>
2. <http://www.twirpx.com>
3. <http://www.uz-translations.net>
4. <http://www.booksbooksbooks.ru>
5. <http://www.literature-online>

“TILLAR O‘QITISH METODIKASI VA TA’LIM TEXNOLOGIYALARI” fanining mazmuni

Tillar o‘qitish metodikasi va ta’lim texnologiyalari fani ixtisoslik fani sanalib, u talabalarni ham nazariy, ham amaliy jihatdan oliy va o‘rta ta’lim muassasalari o‘qituvchisini kasbiy faoliyatga tayyorlaydi. Fanning dolzarbligi o‘qituvchi faoliyati uchun birlamchi hisoblangan pedagogik ko‘nikma va mahoratning shakllanish zaruriyati bilan belgilanadi.

Fanni o‘qitishdan maqsad – talabani chet til o‘qituvchisi kasbiy faoliyatiga nazariy hamda amaliy jihatdan tayyorlashdan iborat. Zamonaviy metodikaning asosiy muammolari bilan tanishtirish “Tillar o‘qitish metodikasi va ta’lim texnologiyalari” fanining asosiy vazifasi sanaladi.

Ushbu fan talabalarni o‘zlari ishlayotgan ta’lim muassasalarida olib boriladigan darslarda duch kelishi mumkin bo‘lgan aniq vazifalarni mohirona hal etishga yo‘naltiradi. Bunda asosiy e’tibor talabalarning amaliy ko‘nikmalarini ishlab chiqish, asosiy kasbiy malakasining shakllanishi; darsning ongli, tarbiyaviy va ta’limiy maqsadlarini shakllantirish; mavzu asosida o‘quv materialini rejalashtirish; darsning rejasi va konspektini tuzish; savol va topshiriqlar tuzish, so‘rovlar o‘tkazish hamda bilimni daliliy baholash; o‘quvchilarning mustaqil ishini tashkil etish; hamkasblari va o‘z darslarini tahlil qilishga qaratiladi

Asosiy nazariy qism (ma’ruza mashg‘ulotlari)

1-mavzu. Uzlüksiz ta’lim tizimida (umumta’lim maktablari, akademik litsey va kasb-hunar kollejlari) chet til o‘qitishning lingvodidaktik masalalari

Tillarni egallash Umumevropa kompetensiyalari. O‘zbekistonda chet tillarni o‘qitish va o‘rganish. Chet til o‘quv predmeti sifatida. Jahon miqyosida chet tillarni o‘qitish. O‘zbekistonda chet tillarni o‘rgatish. Chet tillarni o‘rgatish maqsadlari, mazmuni va tamoyillari.

2-mavzu. Chet tillarni o‘qitish metodikasining qisqacha tarixi va uning rivojlanish bosqichlari

Chet til o‘qitish metodikasi fanining tarixi va xorijiy va mahalliy tajriba.

3-mavzu. Chet tillarni o‘qitish metodikasining qisqacha tarixi va uning rivojlanish bosqichlari

Chet til o‘qitishning pedagogik, didaktik, psixologik, lingvistik va metodik tamoyillari. Yondashuv tushunchasi. Kommunikativ, shaxsga yo‘naltirilgan, integrallashgan va kompetentlik yondashuvlari.

4-mavzu. Chet tillarni o‘qitish texnologiyalari

Texnologiya tushunchasi. Modulli texnologiya. O‘yin texnologiyalari. Tanqidiy fikrlashni rivojlantirish texnologiyasi. Axborot kommunikatsion texnologiyalariga asoslangan ta’lim. Hamkorlikdagi ta’lim. Chet til ta’limining guruhli texnologiyalari.

5-mavzu. Chet tillarni o‘qitish metodlari

Metod tushunchasi. Loyihalash metodi. Keys metodi. Interaktiv metodi. Evristik metod. TRIZ metodi. Chet til ta’limining an’anaviy va zamonaviy metodlari.

6-mavzu. Uzlüksiz ta’lim tizimida chet til o‘qituvchisi kasbiy kompetensiyasini shakllantirish

Kasbga yo'naltirilgan ta'limning maqsadi va mazmuni. Chet til o'qituvchisining kasbiy kompetensiyasi. Chet til o'qituvchisi kasbiy kompetensiyasining komponentlari. Chet til o'qituvchisi kasbiy kompetensiyasini shakllantirish metodlari.

7-mavzu. Chet til darslarini tashkil etish shakllari

Darsning maqsadi, vazifalari, shakllari, darsga qo'yiladigan talablar, kalendar –tematik rejani tuzish texnologiyasi.

8-mavzu. Zamonaviy chet til o'quv jarayonini tashkil etish texnologiyalari, metod va usullari

Chet til o'quv jarayonini rejalashtirish. Chet til darsi tavsifi va texnologiyasi: darsda til muhitini yaratish, darsning tarbiyaviy imkoniyatlari, dars maqsadining xususiyati, chet til darsining mazmuni. Darsning maqsad, vazifalarini belgilash va tilga oid nutqiy materialni tanlash va tayyorlash.

9-mavzu. Chet til darsi tuzilishi va uni tashkillashtirish

Chet til darsida o'qituvchi va o'quvchilarning o'zaro hamkorligi shakllari. Mavzuviy reja. Bir soatlik darsni rejalashtirish, darsni kuzatish. Portfolio turlari va tuzilishi.

10-mavzu. Uzlusiz ta'lim tizimida chet tillarni o'qitish vositalari va mashqlar tizimi

Ta'lim vositalari tasnifi. Mashq - chet tillarni o'qitishning yagona birligi. O'UM - umumta'lim muassasalarida chet til ta'limi sifatini oshirishning samarali vositasi sifatida. Zamonaviy darslik: darslik tuzilishi va tamoyillari.

11-mavzu. A1 darajadagi o'quvchilarga talaffuzini o'rgatish. (1-4 sinflar)

A1 darajadagi o'quvchilarga chet til talaffuzini o'rgatish. Talaffuzni o'rgatishda innovatsion ta'lim texnologiyalari. Talaffuzni baholashga qo'yilgan CEFR talablari.

12-mavzu. A2 darajadagi o'quvchilarga talaffuzini o'rgatish. (5-9 sinflar)

A2 darajadagi o'quvchilarga chet til talaffuzini o'rgatish. Talaffuzni o'rgatishda innovatsion ta'lim texnologiyalari. Talaffuzni baholashga qo'yilgan CEFR talablari.

13-mavzu. V1 darajadagi o'quvchilarga talaffuzini o'rgatish. (10-11 sinflar, AL va KHK o'quvchilari)

V1 darajadagi o'quvchilarga chet til talaffuzini o'rgatish. Talaffuzni o'rgatishda innovatsion ta'lim texnologiyalari. Talaffuzni baholashga qo'yilgan CEFR talablari.

14-mavzu. A1 darajadagi o'quvchilarga leksikani o'rgatish. (1-4sinflar)

A1 darajadagi o'quvchilarga leksikani o'rgatish. Leksik materialni o'rgatishda innovatsion ta'lim texnologiyalari. Leksikani baholashga qo'yilgan CEFR talablari.

15-mavzu. A2 darajadagi o'quvchilarga leksikani o'rgatish. (5-9 sinflar)

A2 darajadagi o'quvchilarga leksikani o'rgatish. Leksik materialni o'rgatishda innovatsion ta'lim texnologiyalari. Leksikani baholashga qo'yilgan CEFR talablari.

16-mavzu. V1 darajadagi o'quvchilarga leksikani o'rgatish. (10-11 sinflar. AL va KHK o'quvchilari)

V1 darajadagi o'quvchilarga leksikani o'rgatish. Leksik materialni o'rgatishda innovatsion ta'lim texnologiyalari. Leksikani baholashga qo'yilgan CEFR talablari.

17-mavzu. A1 darajadagi o'quvchilarga grammatikani o'rgatish. (1-4 sinflar)

A1 darajadagi o'quvchilarga chet til grammatikasini o'rgatish. Grammatik materialini o'rgatishda innovatsion ta'lim texnologiyalari. Grammatikani baholashga qo'yilgan CEFR talablari.

18-mavzu. A2 darajadagi o'quvchilarga grammatikani o'rgatish. (5-9 sinflar)

A2 darajadagi o'quvchilarga chet til grammatikasini o'rgatish. Grammatik materialini o'rgatishda innovatsion ta'lim texnologiyalari. Grammatikani baholashga qo'yilgan CEFR talablari.

19-mavzu. V1 darajadagi o'quvchilarga grammatikani o'rgatish. (10-11 sinflar, Al va KHK o'quvchilari)

V1 darajadagi o'quvchilarga chet til grammatikasini o'rgatish. Grammatik materialini o'rgatishda innovatsion ta'lim texnologiyalari. Grammatikani baholashga qo'yilgan CEFR talablari.

20-mavzu. A1 darajadagi o'quvchilarga tinglab tushunishni o'rgatish (1-4 sinflar)

Chet tilni amaliy jihatdan egallashda tinglab tushunishning ahamiyati. A1 darajadagi o'quvchilarga tinglab tushunish o'rgatishning maqsadi va vazifalari. Tinglab tushunishning asosiy mexanizmlari va ularni shakllantirish. Tinglab tushunishni o'rgatish qiyinchiliklari. A1 darajadagi o'quvchilarga tinglab tushunishni o'rgatishga qo'yilgan CEFR talablari va baholash.

21-mavzu. A2 darajadagi o'quvchilarga tinglab tushunishni o'rgatish (5-9 sinflar)

2 darajadagi o'quvchilarga tinglab tushunishni o'rgatishning ahamiyati. Tinglab tushunishni o'rgatishning asosiy mexanizmlari va ularni rivojlantirish. Tinglab tushunishni o'rgatishda uchraydigan qiyinchiliklar. A2 darajadagi o'quvchilarga tushunishni o'rgatishga qo'yilgan CEFR talablari va baholash.

22-mavzu. B1 darajadagi o'quvchilarga tinglab tushunishni o'rgatish (10-11 sinflar, AL va KHK o'quvchilari)

B1 darajadagi o'quvchilarga tinglab tushunishni o'rgatishning ahamiyati. Tinglab tushunishni o'rgatishning asosiy mexanizmlari va ularni rivojlantirish. Tinglab tushunishni o'rgatishda uchraydigan qiyinchiliklar. Yuqori sinf o'quvchilariga tinglab tushunishni o'rgatishning "Top down" va "Bottom up" usullari. AKT yordamida tinglab tushunishni o'rgatish. B1 darajadagi o'quvchilarga tushunishni o'rgatishga qo'yilgan CEFR talablari va baholash.

23-mavzu. A1 darajadagi o'quvchilarning gapirish kompetensiyasini shakllantirish

Gapirish – ta'limning maqsadi va vositasi sifatida. Gapirishning turlari, asosiy mexanizmlari, ularni shakllantirish hamda rivojlantirish usullari. A1 darajadagi o'quvchilarning gapirishni o'rgatishning qiyinchiliklari. Gapirishni shakllantirishda mashqlar tizimi. Gapirishni o'rgatishda o'yin texnologiyalarini qo'llash. A1 darajadagi o'quvchilarga gapirishni o'rgatishga qo'yilgan CEFR talablari va baholash.

24- mavzu. A 2 darajadagi o'quvchilarning gapirish kompetensiyasini rivojlantirish

Gapirish – ta'limning maqsadi va vositasi sifatida. Gapirishning turlari, asosiy mexanizmlari, ularni shakllantirish hamda rivojlantirish usullari. A2 darajadagi o'quvchilarning gapirishni o'rgatishning qiyinchiliklari. Gapirishni shakllantirishda mashqlar tizimi. Gapirishni o'rgatishda interfaol texnologiyalardan foydalanish. A2 darajadagi o'quvchilarga gapirishni o'rgatishga qo'yilgan CEFR talablari va baholash.

25-mavzu. V1 darajadagi o'quvchilarning gapirish kompetensiyasini rivojlantirish

Gapirishning turlari, asosiy mexanizmlari, ularni shakllantirish hamda rivojlantirish usullari. V1 darajadagi o'quvchilarga gapirishni o'rgatishning qiyinchiliklari. Gapirishni shakllantirishda mashqlar tizimi. Tanqidiy fikrlashni rivojlantirish texnologiyasi. V1 darajadagi o'quvchilarga gapirishni o'rgatishga qo'yilgan CEFR talablari va baholash.

26- mavzu. A1 darajadagi o'quvchilarga o'qishni o'rgatish

O'qish - chet til o'qitishning maqsad va vositasi sifatida. O'qishni o'rgatish bosqichlari. O'qish turlari va ularni shakllantirishga mo'ljallangan mashqlar tizimi. Nazorati turlari va shakllari. O'qitishni o'rgatishda grafik organayzerlarning ahamiyati. A1 darajadagi o'quvchilarning o'qish malakasiga qo'yilgan CEFR talablari va baholash.

27- mavzu. A2 darajadagi o'quvchilarga o'qishni o'rgatish

O'qish - chet til o'qitishning maqsad va vositasi sifatida. O'qishni o'rgatish bosqichlari. O'qish turlari va ularni shakllantirishga mo'ljallangan mashqlar tizimi. Nazorati turlari va shakllari. O'qitishni o'rgatishda grafik organayzerlarning ahamiyati. A2 darajadagi o'quvchilarning o'qish malakasiga qo'yilgan CEFR talablari va baholash.

28- mavzu. V1 darajadagi o'quvchilarga o'qishni o'rgatish

O'qish - chet til o'qitishning maqsad va vositasi sifatida. O'qishni o'rgatish bosqichlari. O'qish turlari va ularni rivojlantirishga mo'ljallangan mashqlar tizimi. Nazorati turlari va

shakllari. O'qitishni o'rgatishda grafik organayzerlarning ahamiyati. V1 darajadagi o'quvchilarning o'qish malakasiga qo'yilgan CEFR talablari va baholash.

29-mavzu. A1 darajadagi o'quvchilarga yozuvni o'rgatish

Yozuvni o'rgatishning maqsad va vazifalari. Yozma nutqni o'rgatish texnologiyasi. Ta'limning turli bosqichlarida yozuv, orfografiya (to'g'ri yozish) ko'nikmalariga va yozma nutq malakasiga ega bo'lishga qo'yilgan CEFR talablari va baholash.

30-mavzu. A2 darajadagi o'quvchilarga yozuvni o'rgatish

Yozuvni o'rgatishning maqsad va vazifalari. Yozma nutqni o'rgatish texnologiyasi. A2 darajadagi o'quvchilarga yozuvni o'rgatish. Yozuv, orfografiya (to'g'ri yozish), punktuatsiya (tinish belgilar) ko'nikmalarini rivojlantirish. Yozuv malakasiga qo'yilgan CEFR talablari va baholash.

31-mavzu. V1 darajadagi o'quvchilarga o'qishni o'rgatish

Yozuvni o'rgatishning maqsad va vazifalari. Yozma nutqni o'rgatish texnologiyasi. (Press – formulasi. Brainstorming. Spider-man. Net work Tree, Fishbone). Ta'limning turli bosqichlarida yozuv, orfografiya (to'g'ri yozish), punktuatsiya (tinish belgilar) ko'nikmalariga va yozma nutq malakasiga ega bo'lishga qo'yilgan CEFR talablari va baholash.

32-mavzu. Chet tilni o'rgatishda nazorat va test turlari

Chet til bilim, ko'nikma va malakalarni nazorat qilishda CEFR talablari. Chet til bo'yicha bilim, ko'nikma va malakalarni nazorat qilish turlari, shakllari. Test turlari.

33-mavzu. Chet til bo'yicha darsdan tashqari ishlar

Chet til bo'yicha darsdan tashqari ishning ahamiyati. Chet til bo'yicha darsdan tashqari ishlarning turlari va shakllari. Chet til darsi bo'yicha darsdan tashqari ishlarni tashkillashtirish va rejalashtirish tamoyillari. Ta'limning turli bosqichlarida chet til bo'yicha darsdan tashqari ishlarni tayyorlash va o'tkazish texnologiyalari. O'quv jarayonida mustaqil ta'limni tashkil etish.

Tillar o'qitish metodikasi va ta'lim texnologiyalari fanidan davlat attestatsiyasinozlarining asosiy savollari

1. Linguididactic problems of teaching foreign languages in the system of continuous education. (schools, lyceums and colleges)
2. Historical survey of teaching foreign languages and its stage of developing.
3. Technologies of teaching foreign languages.
4. Methods of teaching foreign languages.
5. Forming professional competence of foreign language teacher in the system of continuous education.
6. Forms of organizing foreign language lessons.
7. Methods, ways and technologies of organizing modern foreign language learning.
8. The structure of foreign language lesson and its organizing.
9. The system of exercises and the aids of TFL in continuous education.
10. Teaching English pronunciation
11. Teaching English vocabulary
12. Teaching English grammar
13. Teaching English grammar
14. Teaching listening in English
15. Developing speaking competence
16. Teaching reading in English
17. Teaching writing in English
18. Types of tests and assessment of teaching foreign language.
19. Internet neologisms and their teaching in EFL classrooms
20. Listening as an interactive process.
21. Improving listening proficiency
22. Introducing real life aspects of listening

23. Dealing with factors influencing the listening process
24. Creating pre-, while-, post- listening activities
25. Integrating phonology in Language skills classes
26. Speaking as an interactive process
27. Providing successful oral fluency practice
28. Designing discussion activities
29. Distinguishing fluency and accuracy activities
30. Distinguishing spoken interaction from spoken production
31. Activity design and presentation on receptive skills
32. Reading as an interactive process
33. Creating pre-, while-, post- reading activities
34. Choosing appropriate reading materials. Role of authenticity
35. Getting students to read purposefully
36. Improving student's reading comprehension
37. Teaching specific subskills and strategies
38. Critical reading as a basis for successful writing
39. Writing as an interactive process
40. Factors affecting EFL writing development
41. Introducing strategies of component writers
42. Introducing purposes in writing
43. Authenticity in writing process
44. Giving feedback in writing
45. Applying process writing
46. Modes of integrating all four skills
47. Content-based learning
48. Task-based learning
49. Project based learning
50. Analysis and critical evaluation of teaching materials for foreign language classes
51. Choosing authentic materials and creating tasks using newspapers, magazines, TV, radio materials
52. Creating handouts and preparing visual aids for micro lesson
53. The role of listening activities in learning foreign languages and the problems of improving proficiency.
54. Dealing with factors influencing the listening process
55. The need for triangulation of data sources in learning the auditory
56. Creating pre-, while-, post-listening activities. Integrating phonology in Language skills classes
57. Speaking as an interactive process
58. Providing successful oral fluency practice
59. Designing discussion activities and distinguishing fluency and accuracy activities
60. Distinguishing spoken interaction from spoken production
61. Activity design and presentation on receptive skills
62. Reading as an interactive process. Creating pre-, while-, post-reading activities
63. The role of authenticity.
64. Getting students to read purposefully
65. Improving students' reading comprehension
66. Critical reading as a basis for successful writing
67. Teaching specific sub skills and strategies
68. Writing as an interactive process. Factors affecting EFL writing development
69. Introducing strategies of competent writers. Introducing purposes in writing
70. Authenticity in writing process. Giving feedback in writing
71. Applying process writing. Sample writing activities

72. Using innovational technologies in teaching English
73. Using IT task materials in teaching
74. Designing lesson plans and using didactic materials.
75. Enriching vocabulary knowledge by using interactive methods
76. Teaching listening and speaking in primary classes
77. Class management and atmosphere in primary classes
78. Teaching reading and writing in primary classes
79. Total physical response in teaching foreign language in primary classes
80. Collecting data in learning the auditory
81. Methods of analyzing the data in learning the auditory
82. Analysis and critical evaluation of teaching materials for foreign language classes
83. Choosing authentic materials and creating tasks using newspapers, magazines, TV, radio materials
84. Creating handouts and preparing visual aids for micro lesson
85. Listening as an interactive process.
86. Improving listening proficiency
87. Introducing real life aspects of listening
88. Analysis and critical evaluation of teaching materials for foreign language classes
89. The role of listening activities in learning foreign languages and the problems of improving proficiency.
90. Dealing with factors influencing the listening process.
91. Creating pre-, while-, post-listening activities. Integrating phonology in Language skills classes.
92. Speaking as an interactive process.
93. Providing successful oral fluency practice
94. Designing discussion activities and distinguishing fluency and accuracy activities
95. Distinguishing spoken interaction from spoken production.
96. Activity design and presentation on receptive skills.
97. Reading as an interactive process. Creating pre-, while-, post-reading activities.
98. The role of authenticity.
99. Getting students to read purposefully.
100. Improving students' reading comprehension.
101. Critical reading as a basis for successful writing.
102. Teaching specific sub skills and strategies.
103. Writing as an interactive process. Factors affecting EFL writing development.
104. Introducing strategies of competent writers. Introducing purposes in writing.
105. Authenticity in writing process. Giving feedback in writing
106. Applying process writing. Sample writing activities
107. Using innovational technologies in teaching English.
108. Using IT task materials in teaching.
109. Designing lesson plans and using didactic materials.
110. Enriching vocabulary knowledge by using interactive methods.
111. Teaching listening and speaking in primary classes.
112. Class management and atmosphere in primary classes.
113. Teaching reading and writing in primary classes.
114. Total physical response in teaching foreign language in primary classes.
115. Collecting data in learning the auditory.
116. Methods of analyzing the data in learning auditory.
117. Thematic planning at different stages of foreign language teaching

Asosiy va qo‘shimcha o‘quv adabiyotlar hamda axborot manbaalari.

Asosiy adabiyotlar

1. Jalolov J.J., and others. English Language Teaching methodology-T.: 2015.
2. Jalolov J.J. Чет тил ўқитиш методикаси.- Т.: 2012.
3. Axmedova L.T., Normuratova V.I. Teaching English Practicum / Практикум по методике преподавания английского языка - Т.: 2011.

Qo‘shimcha adabiyotlar:

1. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent, “O‘zbekiston” NMIU, 2017. – 29 b.
2. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta’minlash yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. “O‘zbekiston” NMIU, 2017. – 47 b.
3. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. “O‘zbekiston” NMIU, 2017. – 485 b.
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi “O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha harakatlar strategiyasi to‘g‘risida” gi PF-4947-sonli Farmoni. O‘zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to‘plami, 2017 y., 6-son, 70-modda
5. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat’iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo‘lishi kerak. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016 yil yakunlari va 2017 yil istiqbollariga bag‘ishlangan majlisidagi O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining nutqi. // Xalq so‘zi gazetasi. 2017 yil 16 yanvar, №11.

Ingliz tili

1. Ахмедова Л.Т. Роль и место педагогических технологий в профессиональной подготовке студентов- Т.: 2009.
2. Мильруд Р.П. Методика преподавания английского языка. English language methodology: Учебное пособие для вузов. 2-изд. - Москва. Дрофа, 2007.
3. Common European Framework of Reference for languages: Learning, Teaching, Assessment. The Council of Europe - Strasbourg, 2005.
4. Rogers and Richards. Approaches and methods in Language Teaching. Cambridge University Press.
5. Harmer Jeremy. The Practice of English language Teaching. Cambridge, 2007.
6. Makhkamova G.T. Innovative Pedagogical Technologies in the English Language Teaching. Tashkent, 2017.

Internet saytlari:

1. www.gov.uz - O‘zbekiston Respublikasi hukumat portali
2. www.ziynet.uz
3. <http://iteslj.org/>
4. <http://iteslj.org>
5. <http://iteslj.org>
6. <http://www.teachingenglish.org>.
7. <http://www.teachermentors.com>
8. <http://www.inspiringteachers.com>
9. <http://teachnet.org>
10. <http://www.alt-teachercert.org>

BAHOLASH MEZONI
Davlat attestatsiyasini test shaklda o'tkazish tartibi va baholash mezon

I. 5120100 - “Filologiya va tillarni o'qitish (ingliz tili)” ta'lim yo'nalishi uchun Davlat attestatsiyasi yozma ish shaklida o'tkazish tartibi va baholash mezon

Fanlararo davlat attestatsiyasi ko'p variantli yozma ish shaklida o'tkazilsa har bir variant beshtadan savoldan iborat bo'ladi.

Yozma ish variantining birinchi savoli “Asosiy o'rganilayotgan chet tili” fanidan, yozma ish variantining ikkinchi savoli “O'rganilayotgan til nazariy aspektlari” fanidan, yozma ish variantlarining uchinchi savoli “Mamlakatshunoslik” fanidan, yozma ish variantining to'rtinchi savoli “Tili o'rganilayotgan mamlakatlar adabiyoti” fanidan, yozma ish variantlarining beshinchi savoli “Tillar o'qitish metodikasi va ta'lim texnologiyalari” fanidan bo'lib, barcha savollarga 20 balli tizim asosida baholanadi.

Yozma ishini o'tkazish uchun uch (akademik) soat vaqt beriladi.

Fanlararo davlat attestatsiyasida har bir savol bo'yicha talabalar bilimi quyidagi mezon asosida baholanadi:

“Asosiy o'rganilayotgan chet tili”, “O'rganilayotgan til nazariy aspektlari”, “Mamlakatshunoslik”, “Tili o'rganilayotgan mamlakatlar adabiyoti”, “Tillar o'qitish metodikasi va ta'lim texnologiyalari” fanlaridan:

Davlat attestatsiyasida har bir yozma javoblar quyidagi mezon asosida baholanadi:

- berilgan savolga to'g'ri va to'liq javob yozilsa, savolning mazmuni, mohiyati to'g'ri va izchil yoritilsa, shuningdek, ijodiy yondashilsa, javobda mantiqiy yaxlitlikka erishilsa o'zlashtirish ko'rsatkichi **18 - 20 ball** oralig'ida baholanadi;
- berilgan savolga to'g'ri javob yozilsa, savolning mazmuni to'liq yoritilgan bo'lsa, o'zlashtirish ko'rsatkichi **14 – 17,9 ball** oralig'ida baholanadi;
- berilgan savolga og'zaki javob noto'g'ri yoki yuzaki yozilgan bo'lsa, biroq berilgan savolning mazmuni to'liq yoritilmagan bo'lsa, o'zlashtirish ko'rsatkichi **12-13,9 ball** oralig'ida baholanadi;
- berilgan savolga javob noto'g'ri yoki yuzaki javob berilsa, qo'yilgan masalaning mohiyati mazmuni ochib berilmasa, unda o'zlashtirish ko'rsatkichi **0 - 11,9 ball** oralig'ida baholanadi. (18-20 ball - a'lo, 14-17,9 ball - yaxshi, 12-13,9 ball - qoniqarli, 0-11,9 ball - qoniqarsiz).

Yakuniy davlat attestatsiya 5 ta savoldan iborat bo'lib, jami 100 balldan baholanadi va quyidagi jadval yordamida 5 ballikga o'tkaziladi.

Baholashni 5 baholik shkaladan 100 ballik shkalaga o'tkazish jadvali

5 baholik shkala	100 ballik shkala	5 baholik shkala	100 ballik shkala	5 baholik shkala	100 ballik shkala
5,00 — 4,96	100	4,30 — 4,26	86	3,60 — 3,56	72
4,95 — 4,91	99	4,25 — 4,21	85	3,55 — 3,51	71
4,90 — 4,86	98	4,20 — 4,16	84	3,50 — 3,46	70
4,85 — 4,81	97	4,15 — 4,11	83	3,45 — 3,41	69
4,80 — 4,76	96	4,10 — 4,06	82	3,40 — 3,36	68
4,75 — 4,71	95	4,05 — 4,01	81	3,35 — 3,31	67
4,70 — 4,66	94	4,00 — 3,96	80	3,30 — 3,26	66
4,65 — 4,61	93	3,95 — 3,91	79	3,25 — 3,21	65
4,60 — 4,56	92	3,90 — 3,86	78	3,20 — 3,16	64
4,55 — 4,51	91	3,85 — 3,81	77	3,15 — 3,11	63
4,50 — 4,46	90	3,80 — 3,76	76	3,10 — 3,06	62
4,45 — 4,41	89	3,75 — 3,71	75	3,05 — 3,01	61
4,40 — 4,36	88	3,70 — 3,66	74	3,00	60
4,35 — 4,31	87	3,65 — 3,61	73	3,0 dan kam	60 dan kam

II. 5120100-“Filologiya va tillarni o‘qitish (ingliz tili)” ta’lim yo‘nalishi uchun fanlararo davlat attestatsiyasi test shaklida o‘tkazish tartibi va baholash mezonlari

Umumkasbiy va ixtisoslik fanlari bo'yicha o'tkaziladigan Davlat attestatsiyasi “Asosiy o'rganilayotgan chet tili”, “O'rganilayotgan til nazariy aspektlari”, “Mamlakatshunoslik”, “Tili o'rganilayotgan mamlakatlar adabiyoti”, “Tillar o'qitish metodikasi va ta'lim texnologiyalari” fanlaridan ko'p variantli test sinovi shaklida o'tkazilsa har bir variant 100 ta yoki 50 ta test savollaridan iborat bo'ladi. Test sinovini baxolash 5 ballik tizim asosida amalga oshiriladi.

Baholash usullari	Test topshiriqlari, yozma ish, tahlil uchun misollar, taqdimotlar
Baholash mezonlari	5 (a'lo) – fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtira olish; – fanga oid ko'rsatkichlarni tahlil qilishda ijodiy fikrlay olish; – o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish; – o'rganilayotgan jarayonga ta'sir etuvchi omillarni aniqlash va ularga to'la baho berish; – tahlil natijalari asosida vaziyatga to'g'ri va xolisona baho berish; – o'rganilayotgan jarayonlarni analitik jadvallar orqali tahlil etish va tegishli qarorlar qabul qilish. 4 (yaxshi) – o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish; – tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish; – o'rganilayotgan jarayonga ta'sir etuvchi omillarni aniqlash va ularga to'la baho berish; – o'rganilayotgan jarayonlarni jadvallar orqali tahlil etish va tegishli qarorlar qabul qilish. 3 (qoniqarli) – o'rganilayotgan jarayonga ta'sir etuvchi omillarni aniqlash va ularga to'la baho berish; – o'rganilayotgan jarayonlarni analitik jadvallar orqali tahlil etish. – qaror qabul qilish haqida umumiy biliga ega bo'lish 2 (qoniqarsiz) – o'tilgan fanning nazariy va uslubiy asoslarini bilmaslik; o'tilayotgan fan qonuniyatlarini o'zlashtirishmaslikni bilmaslik

Umumkasbiy va ixtisoslik fanlaridan Davlat attestatsiyasi bo'yicha umumiy o'zlashtirish ko'rsatkichi 2 dan 5 balgacha baholanadi (5 baho – a'lo, 4 baho – yaxshi, 3 baho – qoniqarli, 2 baho – qoniqarsiz) yoki baholash 5 baholik shkaladan 100 ballik shkalaga o'tkaziladi.

ESLATMA: Yakuniy davlat attestatsiya jarayonida qo'yilgan bahodan norozi bo'lgan bitiruvchilar yakuniy davlat attestatsiyasi ballari e'lon qilingan kundan e'tiboran uch kun muddat ichida appelyatsiya komissiyasiga murojaat qilishga haqli. Yakuniy davlat attestatsiya komissiyasi va talaba o'rtasida baholash ballari bo'yicha yuzaga kelishi mumkin bo'lgan muammolar maxsus appelyatsiya komissiyasi tomonidan ko'rib chiqiladi hamda DAK raisi bilan kelishilgan holda xulosa qilinadi.

